

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

**Bruxelles, 20. svibnja 2021.
(OR. en)**

**2019/0152 (COD)
LEX 2090**

**PE-CONS 9/1/21
REV 1**

**RECH 92
COMPET 161
EDUC 79
CODEC 335**

**ODLUKA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA O STRATEŠKOM INOVACIJSKOM
PROGRAMU EUROPSKOG INSTITUTA ZA INOVACIJE I TEHNOLOGIJU (EIT) ZA
RAZDOBLJE 2021. – 2027.: JAČANJE EUROPSKOG INOVACIJSKOG TALENTA I
KAPACITETA TE O STAVLJANJU IZVAN SNAGE ODLUKE BR. 1312/2013/EU**

ODLUKA (EU) 2021/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 20. svibnja 2021.

**o Strateškom inovacijskom programu Europskog instituta
za inovacije i tehnologiju (EIT) za razdoblje 2021. – 2027.:
jačanje europskog inovacijskog talenta i kapaciteta
te o stavljanju izvan snage Odluke br. 1312/2013/EU**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 173. stavak 3.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom²,

¹ SL C 47, 11.2.2020., str. 69.

² Stajalište Europskog parlamenta od 27. travnja 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 10. svibnja 2021.

budući da:

- (1) Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁺, a posebno njezinim člankom 4., predviđeno je donošenje Strateškog inovacijskog programa (SIP).
- (2) SIP-om bi se trebali utvrditi prioritetna područja i strategija za Europski institut za inovacije i tehnologiju („EIT”) za relevantno sedmogodišnje razdoblje u skladu s Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća²⁺⁺, trebala bi se utvrditi ključna djelovanja EIT-a, te bi trebao uključivati procjenu očekivanog socijalnog, ekonomskog i okolišnog učinka EIT-a, njegovih aktivnosti informiranja i njegova kapaciteta za stvaranje što veće inovacijske dodane vrijednosti. U okviru SIP-a trebalo bi uzeti u obzir rezultate kontinuiranog praćenja i periodične neovisne evaluacije EIT-a.

¹ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o Europskom institutu za inovacije i tehnologiju (SL ...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

² Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL ...).

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

- (3) U okviru SIP-a također bi trebalo uzeti u obzir strateško planiranje Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa (Obzor Europa) uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/...⁺, uspostaviti i poticati odgovarajuće sinergije i komplementarnosti između aktivnosti EIT-a i drugih relevantnih nacionalnih i regionalnih inicijativa, instrumenata i programa Unije te osigurati dosljednost s prioritetima i obvezama Unije, uključujući one navedene u komunikacijama Komisije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu, od 27. svibnja 2020. o proračunu EU-a za provedbu europskog plana oporavka, od 19. veljače 2020. o europskoj strategiji za podatke, od 10. ožujka 2020. o strategiji za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu i od 10. ožujka 2020. o novoj industrijskoj strategiji za Europu te one povezane s postizanjem strateške autonomije Europe, uz istodobno očuvanje otvorenoga gospodarstva.
- (4) SIP bi trebao uključivati procjenu financijskih potreba i izvora za buduće aktivnosti EIT-a. Također bi trebao sadržavati indikativni financijski plan koji pokriva razdoblje odgovarajućeg višegodišnjeg financijskog okvira (VFO).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

- (5) Kako bi se osigurao kontinuitet aktivnosti EIT-a i zajednica znanja i inovacija (ZZI-ji) u skladu s relevantnim odredbama Uredbe (EU) 2021/...⁺, ova Odluka trebala bi hitno stupiti na snagu te bi se trebala primjenjivati s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.
- (6) S obzirom na to da ciljeve ove Odluke ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i transnacionalnosti oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Odluka ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (7) Odluku br. 1312/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹ trebalo bi staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

¹ Odluka br. 1312/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o Strateškom inovacijskom programu Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT): doprinos EIT-a inovativnijoj Europi (SL L 347, 20.12.2013., str. 892.).

Članak 1.

Donosi se Strateški inovacijski program Europskog instituta za inovacije i tehnologiju za razdoblje od 2021. do 2027. (SIP za razdoblje 2021. – 2027.), kako je utvrđen u Prilogu.

Članak 2.

SIP za razdoblje 2021. – 2027. provodi se u skladu s Uredbom (EU) 2021/...⁺.

Članak 3.

Odluka br. 1312/2013/EU stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Članak 4.

Ova Odluka stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

PRILOG

STRATEŠKI INOVACIJSKI PROGRAM EUROPSKOG INSTITUTA ZA INOVACIJE I TEHNOLOGIJU ZA RAZDOBLJE OD 2021. DO 2027.

Sadržaj

1.	Uvod	4
1.1.	Kontekst	5
1.2.	Ključni izazovi	11
1.3.	Položaj u okviru programa Obzor Europa	14
2.	Povećanje očekivanja: Strategija EIT-a i ciljevi za razdoblje 2021. – 2027.	18
3.	Jačanje europskog inovacijskog talenta i kapaciteta: ključna djelovanja	20
3.1.	Potpora postojećim ZZI-jima	20
3.2.	Povećanje regionalnog učinka ZZI-jâ	23
3.3.	Pokretanje novih ZZI-jâ	27
3.4.	Potpora inovacijskom i poduzetničkom kapacitetu visokih učilišta...	29

3.5.	Međusektorske aktivnosti EIT-a	35
3.5.1.	Komunikacija i širenje	35
3.5.2.	Utvrdjivanje i razmjena dobrih praksi s dionicima	38
3.5.3.	Međunarodna suradnja i globalne aktivnosti informiranja	39
3.6.	Provedba u praksi: način rada	40
3.6.1.	Operativni model ZZI-ja	41
3.6.2.	Model financiranja ZZI-ja	44
3.6.3.	Smanjivanje administrativnog opterećenja	48
3.6.4.	Odnosi EIT-a sa ZZI-jima nakon prestanka sporazuma o partnerstvu	49
3.7.	Sinergije i komplementarnosti s drugim programima Unije	51
4.	Rješavanje krize uzrokovane izbijanjem bolesti COVID-19	56

5.	Resursi	57
5.1.	Proračunske potrebe	57
5.2.	Učinak (praćenje i evaluacija)	59
5.2.1.	Izvješćivanje i praćenje	60
5.2.2.	Evaluacija, međupreispitivanje i sveobuhvatna procjena	66
	Dodatak 1.	70
	Dodatak 2.	79

1. UVOD

U ovom se Strateškom inovacijskom programu utvrđuju prioritetna područja i strategija Europskog instituta za inovacije i tehnologiju („EIT”) za razdoblje od 2021. do 2027. (SIP za razdoblje 2021. – 2027.). Njime se utvrđuju EIT-ovi ciljevi, ključna djelovanja, način rada, očekivani rezultati i učinak, kao i procjena potrebnih sredstava. U SIP-u za razdoblje 2021. – 2027. osigurava se potrebna usklađenost EIT-a s programom Obzorom Europa.

SIP za razdoblje 2021. – 2027. temelji se na procjeni učinka koju je provela Komisija. U njemu se uzima u obzir EIT-ov prijedlog o SIP-u, koji je dostavljen Komisiji 20. prosinca 2017., u skladu s Uredbom (EZ) br. 294/2008 Europskog parlamenta i Vijeća¹. Osim toga, on odražava Uredbu (EU) 2021/...⁺, a osobito ključnu ulogu EIT-a kao dijela stupa III. „Inovativna Europa” programa Obzor Europa i njegov doprinos odgovoru na globalne i društvene izazove, uključujući postavljene klimatske ciljeve i obveze te UN-ove ciljeve održivog razvoja, kao i doprinos stupu I. „Izvrсна znanost” i stupu II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost” programa Obzor Europa. SIP za razdoblje 2021. – 2027. temelji se na iskustvu prikupljenom proteklih godina rada EIT-a i na rezultatima opsežnog savjetovanja s ključnim dionicima.

¹ Uredba (EZ) br. 294/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o osnivanju Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (SL L 97, 9.4.2008., str. 1.).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

U SIP-u za razdoblje 2021. – 2027. uzima se u obzir strateško planiranje za program Obzor Europa kako bi se osigurale dosljednost s aktivnostima programa Obzor Europa i sinergija s drugim relevantnim programima Unije, dosljednost s prioritetima i obvezama Unije, uključujući one povezane s europskim zelenim planom, planom oporavka za Europu, europskom podatkovnom strategijom, strategijom za MSP-ove za održivu i digitalnu Europu i novom industrijskom strategijom za Europu te one povezane s postizanjem strateške autonomije Unije uz istodobno očuvanje otvorenoga gospodarstva. Nadalje, on doprinosi rješavanju globalnih i društvenih izazova, uključujući ciljeve održivog razvoja poštovanjem načela Pariškog sporazuma donesenog u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama¹, te postizanju gospodarstva s nultom neto stopom emisija stakleničkih plinova najkasnije do 2050. Cilj mu je također povećanje komplementarnosti i sinergija između aktivnosti EIT-a i nacionalnih i regionalnih prioriteta i programa financiranja.

1.1. Kontekst

EIT je osnovan 2008. kako bi jačanjem inovacijskog kapaciteta Unije i država članica pridonio održivom gospodarskom rastu i konkurentnosti. Predvodio je integraciju visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija („trokut znanja”) s posebnim naglaskom na poduzetničkom talentu, osnivanju poduzeća i inovacijskim vještinama.

¹ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

Otkad je osnovan, EIT se postupno etablirao kao jedinstven instrument za savladavanje društvenih izazova integracijom trokuta znanja. EIT djeluje uglavnom preko zajednica znanja i inovacija (ZZI-ji)¹⁺. Trenutačno postoji osam ZZI-jâ, a aktivni su u sljedećim područjima: klimatske promjene, digitalna transformacija, energija, hrana, zdravlje, sirovine, gradska mobilnost i proizvodnja s dodanom vrijednošću.

Svaki ZZI dosad je bio organiziran je oko pet do deset kolokacijskih centara²⁺, koji su zamišljeni kao geografski centri koji također nude fizički prostor za lokalnu interakciju unutar inovacijskog ekosustava i za praktičnu integraciju trokuta znanja.

Kolokacijski centri organizirani su i strukturirani u skladu s regionalnim i nacionalnim inovacijskim kontekstom i temelje se na paneuropskoj mreži postojećih laboratorija, ureda ili kampusa partnera ZZI-ja.

¹ Kako su definirane u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2021/....

⁺ SL: molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

² Kako su definirani u članku 2. točki 3. Uredbe (EU) 2021/....

Cilj ZZI-jâ jest upravljanje portfeljima aktivnosti trokuta znanja na sljedeće načine:

- (a) aktivnostima obrazovanja i osposobljavanja posebno usmjerenima na poduzetništvo kako bi se osposobio sljedeći naraštaj talenata, uključujući oblikovanje i provedbu programa, posebno na razini magisterija ili doktorata, kojima je dodijeljena oznaka EIT-a, odnosno pečat kvalitete koji EIT dodjeljuje obrazovnim programima ZZI-ja koji su u skladu s određenim kriterijima kvalitete koji su povezani s, među ostalim, poduzetničkim obrazovanjem i inovativnim kurikulumima za „učenje kroz praksu”, pri čemu je EIT-ov program obrazovanja ključan za razvoj kompetentnih inovatora orijentiranih na poduzetništvo, što programe i aktivnosti s ciljem razvoja poduzetničkih i digitalnih vještina te prekvalificiranja i usavršavanja ljudskih resursa u perspektivi cjeloživotnog učenje čini posebno važnima;
- (b) aktivnostima za potporu za istraživanje i inovacije radi razvoja inovativnih i održivih proizvoda, procesa, tehnologija, usluga i netehnoloških rješenja za konkretne poslovne prilike ili socijalni cilj;
- (c) aktivnostima osnivanja poduzeća i potpore poduzetnicima, kao što su programi ubrzavanja razvoja koji poduzetnicima pomažu da svoje ideje pretvore u uspješne pothvate i ubrzaju proces rasta i razvoja.

Posebnost EIT-a u odnosu na ostale inovacijske instrumente jest usmjerenost na globalne i društvene izazove integracijom trokuta znanja kojom se aktivnosti visokog obrazovanja uključuju u inovacijski lanac vrijednosti.

Pristup EIT-a pomaže izgraditi otpornost i povećati održivost i doprinosi stvaranju postupnih i disruptivnih inovacija kako bi se uspješno spriječili poremećaji na tržištu, pomoglo pri transformaciji industrija i podržalo osnivanje novoosnovanih (start-up), supsidijarnih (spin-off) te malih i srednjih poduzeća (MSP). EIT omogućuje stvaranje dugoročnih poslovnih strategija za suočavanje s globalnim izazovima i pomaže stvaranju okvirnih uvjeta nužnih za dobro funkcioniranje inovacijskih ekosustava i razvoj inovacija. Uredbom (EU) 2021/..⁺ predviđen je cilj financijske održivosti¹⁺⁺ ZZI-jâ, što je jedinstvena značajka kojom se želi stvoriti inovacije usmjerene na poslovanje i rezultate. U tom kontekstu ZZI-ji moraju razvijati i provoditi strategije koje stvaraju prihode kako bi svoj inovacijski ekosustav i aktivnosti trokuta znanja očuvali nakon razdoblja obuhvaćenog sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

¹ Kako je definirana u članku 2. točki 16. Uredbe (EU) 2021/....

⁺⁺ SL: Molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT tako pruža dinamičnu platformu za pokretanje, rast, praćenje i podupiranje ZZI-jâ sa snažnim učinkom umrežavanja i pozitivnim učincima prelijevanja. ZZI-ji prve generacije (EIT Digital, EIT Climate-KIC i EIT InnoEnergy), koji su pokrenuti 2009., etablirali su se i sazreli, a njihovi sporazumi o partnerstvu trebali bi isteći nakon 2024. u skladu s najdužim razdobljem dodjele bespovratnih sredstava. Sada sazrijevaju i druga i treća generacija ZZI-jâ (EIT Health i EIT Raw Materials, pokrenuti 2014., i EIT Food, pokrenut 2016.). ZZI-ji EIT Urban Mobility i EIT Manufacturing, oba pokrenuti u prosincu 2018., počeli su s radom 2019.

Do 2019. u suradnju s osam ZZI-jâ uključilo se više od 600 poduzeća, 250 visokih učilišta¹⁺, 200 istraživačkih organizacija²⁺ i više od 50 organizacija i tijela civilnog društva.

¹ Kako su definirana u članku 2. točki 7. Uredbe (EU) 2021/....

⁺ SL: Molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

² Kako su definirane u članku 2. točki 6. Uredbe (EU) 2021/....

U kontekstu trajnih regionalnih razlika u uspješnosti u području inovacija u Europi EIT je 2014. pokrenuo Regionalni program za inovacije (RPI)¹⁺ kako bi proširio svoj regionalni doseg na zemlje koje su skromni ili umjereni inovatori. Preko RPI-ja EIT je proširio svoje aktivnosti u cijeloj Europi te zemljama (i regijama u tim zemljama) čija je uspješnost u području inovacija prema europskoj ljestvici uspjeha u inovacijama (EIS) skromna i umjerena nudi prilike da se uključe u aktivnosti trokuta znanja kao dio zajednice ZZI-ja.

EIT uspijeva ostati prilagodljiv te razvijati načela i pravila za uspješno upravljanje svojim ZZI-jima u okviru krovnog programa Obzor 2020. uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća², u skladu s Uredbom (EZ) br. 294/2008. Njegova neovisnost u radu omogućuje mu da testira i djelotvorno provodi niz novosti u upravljanju korisnicima, npr. mehanizam financiranja na temelju konkurentnosti, ciljeve financijske održivosti i posebne ključne pokazatelje uspješnosti.

¹ Kako je definiran u članku 2. točki 10. Uredbe (EU) 2021/... i u odjeljku 3.2 ovog Priloga.
⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).
² Uredba (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o osnivanju Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor 2020. (2014. – 2020.) i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1982/2006/EZ (SL L 347, 20.12.2013., str. 104.).

1.2. Ključni izazovi

Posljednjih godina tempo inovacija dramatično se ubrzao. Inovacije preobražavaju gospodarske sektore, mijenjaju postojeće poslovne modele i otvaraju posve nove mogućnosti. S obzirom na promjene u globalnom gospodarskom poretku i sve jače međunarodno tržišno natjecanje, Unija mora, među ostalim, uključiti sve talente, povećati sudjelovanje žena i poticati brz transfer rezultata istraživačkih i inovacijskih aktivnosti na tržište i u društvo, s ciljem povećanja inovacijskih kapaciteta u cijeloj Uniji.

Zajedničko oblikovanje, suradnja i zajedničko stvaranje među disciplinama i među visokim obrazovanjem, istraživanjem i poduzećima važniji su nego ikad za doprinos rješavanju globalnih izazova povezanih s klimatskim promjenama, gubitkom bioraznolikosti i neodrživim iskorištavanjem prirodnih resursa, digitalnom i društvenom transformacijom, demografskim promjenama ili budućnošću zdravstvene skrbi i hrane.

Kao prvo, širenje pandemije bolesti COVID-19 snažno utječe na naša gospodarstva i društva, ometa gospodarske aktivnosti i stvara posljedice za zdravstvene sustave, radna mjesta i dobrobit. U cilju savladavanja te krize potrebna je kombinacija kratkoročnih mjera i mjera usmjerenih na budućnost kako bi se gospodarstvima i dionicima pružila neposredna potpora i istodobno osigurali potrebni uvjeti za oporavak.

Stoga je važno utvrditi i rješavati izazove povezane s krizama, uključujući pristup financiranju, kako bi se ponovno izgradilo povjerenje među svim dionicima te pružila potpora razvoju i provedbi rješenja za ublažavanje učinka kriza na društvo.

Istodobno, programi kojima se podupiru inovacije, osnivanje i nadogradnja poduzeća te poduzetničke i inovacijske vještine ključni su za usmjeravanje gospodarstava Unije na pravi put i poticanje brzog oporavka.

Pokazalo se da jači inovacijski ekosustavi brže i odlučnije reagiraju na krize. Kako bi se ubrzao oporavak i moglo odgovoriti na buduće krize, ulaganja u poboljšanje koordinacijskih kapaciteta u inovacijskim ekosustavima ključna su za povećanje njihove otpornosti i sposobnosti reagiranja kako bi se brzo pronašla potrebna rješenja.

Srednjoročno i dugoročno, svi ZZI-ji moraju se prilagoditi na učinke šoka i osigurati prilagodljivost i fleksibilnost kako bi pronašli i iskoristili nove mogućnosti.

Zahvaljujući svojem „lokaliziranom pristupu”, preko kolokacijskih centara i centara RPI-ja¹⁺, u cijeloj Europi, ZZI-ji doprinose jačanju lokalnih inovacijskih ekosustava, među ostalim poticanjem bliže interakcije među dionicima trokuta znanja i poticanjem bolje koordinacije odnosa s financijskim i javnim institucijama, kao i s građanima.

¹ Kako su definirani u članku 2. točki 4. Uredbe (EU) 2021/....

⁺ SL: molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Kao drugo, današnja društva i gospodarstva sve više pokreću vještine i sposobnost ljudi i organizacija da ideje pretvore u nove proizvode, procese, usluge, poslove i društvene modele. Inovacije, poduzetnička kultura, prihvaćanje inovativnih rješenja na tržištu i povećana ulaganja u obrazovanje, istraživanje i inovacije bit će sve važniji ako Unija želi uspješno prijeći na konkurentno, digitalno, klimatski neutralno i uključivo društvo. Postoji velika potreba za dodatnim jačanjem suradnje među disciplinama i interdisciplinarnog učenja te inovacijskog kapaciteta visokih učilišta u cijeloj Europi. EIT je u jedinstvenom položaju da to ostvari u okviru programa Obzor Europa.

Kao treće, fizička blizina jedan je od ključnih čimbenika koji omogućuju inovacije. Inicijative usmjerene na razvoj inovacijskih mreža i pružanje usluga koje podupiru stvaranje, razmjenu i transfer znanja, izrazito su važne za poticanje interakcija između akademske zajednice, istraživačkih organizacija, poduzeća, tijela javne vlasti i pojedinaca. Međutim, uspješnost u istraživanjima i inovacijama znatno se razlikuje unutar Unije, što pokazuje godišnji EIS. Iznimno je važno da inovacije budu uključive i da proizlaze iz lokalnih potreba, s posebnim naglaskom na povećanom sudjelovanju MSP-ova i organizacija trećeg sektora. Aktivnosti EIT-a dobro su osmišljene u pogledu doprinosa jačanju lokalnih inovacijskih ekosustava sa snažnom europskom dimenzijom i omogućavanja novih modela za održivo gospodarstvo. Aktivnosti EIT-a i ZZI-jâ tek trebaju postati sve povezanije s regionalnim strategijama i strategijama pametne specijalizacije¹⁺.

¹ Kako su definirane u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2021/....
⁺ SL: U bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Kao četvrto, za uspješnost inovacijskih ekosustava potrebna je kombinacija znanja, ulaganja, infrastrukture i talenta. Potrebno je uspostaviti okvirne uvjete i snažne sinergije za suradnju europskog istraživanja, obrazovanja i inovacija kako bi se osiguralo pravilno i učinkovito ulaganje ograničenih resursa i iskoristili drugi izvori financiranja s ciljem stvaranja financijske održivosti. Jačanje integracije trokuta znanja preko ZZI-jâ, kao i uključivanjem novih partnera u drugim sektorima, zemljama i regijama, dokazano potiče stvaranje okružja koje pogoduje inovacijama i vodeći je cilj EIT-a.

1.3. Položaj u okviru programa Obzor Europa

U kontekstu Uredbe (EU) 2021/...⁺ Komisija se čvrsto obvezala se da će nastaviti povećavati inovacijski potencijal Europe kako bi mogla odgovoriti na buduće izazove. Posebna uloga EIT-a u poticanju inovacija povezivanjem poduzeća, obrazovanja, istraživanja, tijela javne vlasti i civilnog društva ojačana je njegovim uključivanjem u stup III. „Inovativna Europa” programa Obzor Europa. Uredba (EU) 2021/...⁺ odražava rastuću ambiciju Unije u pogledu inovacija i potrebu da se ta ambicija zadovolji.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Strateškim planiranjem programa Obzor Europa želi se osigurati usklađenost aktivnosti EIT-a i drugih aktivnosti u skladu s Uredbom (EU) 2021//...⁺. EIT doprinosi strateškom procesu koordinacije za europska partnerstva. EIT nastavlja tijesnu suradnju s drugim provedbenim tijelima u okviru stupa III. „Inovativna Europa” programa Obzor Europa i ulaže sve moguće napore kako bi doprinio uspostavi jedinstvene kontaktne točke za inovacije.

EIT nastavlja jačati inovacijske ekosustave koji pomažu u rješavanju globalnih izazova poticanjem integracije trokuta znanja u tematskim područjima djelovanja ZZI-jâ.

Potrebne su snažne sinergije među provedbenim tijelima stupa III. „Inovativna Europa” programa Obzor Europa, među ostalim suradnjom na razini upravljanja. EIT i Europsko vijeće za inovacije (EIC) provode komplementarne aktivnosti kako bi se pojednostavnilo pružanje potpore inovativnim poduzećima, uključujući usluge ubrzanja poslovanja i osposobljavanje.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIC može ubrzati rast novoosnovanih (start-up) poduzeća s velikim potencijalom za razvoj koja podupiru ZZI-ji. Konkretnije, najinovativniji pothvati s potporom ZZI-jâ mogu iskoristiti pojednostavljen, a time i brži pristup djelovanjima EIC-a, posebno potpori koju nudi Akcelerator EIC-a i financijskoj potpori koju nudi program InvestEU uspostavljen Uredbom (EU) 2021/523... Europskog parlamenta i Vijeća¹. Osim toga, EIT korisnicima sredstava EIC-a olakšava pristup inovacijskim ekosustavima ZZI-jâ i relevantnim dionicima trokuta znanja. Na taj način korisnici sredstava EIC-a mogu se aktivno uključiti u aktivnosti ZZI-jâ i iskoristiti njihove usluge.

EIT osigurava dosljednost s komponentom stupa III. „Inovativna Europa” programa Obzor Europa koja se odnosi na europske inovacijske ekosustave. Konkretno, EIT aktivno sudjeluje u djelatnostima Foruma EIC-a iz Odluke Vijeća (EU) 2021/...²⁺ i uspostavlja veze između zajednice EIT-a³⁺⁺ i relevantnih aktivnosti kojima se podupiru inovacijski ekosustavi kako bi se izbjeglo udvostručavanje te osigurala dosljednost i komplementarnost djelovanja EIT-a i EIC-a.

¹ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL 107, 26.3.2021., str. 30.).

² Odluka Vijeća (EU) 2021/... od... o uspostavi posebnog programa za provedbu Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa te o stavljanju izvan snage Odluke 2013/743/EU (SL ...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj odluke iz dokumenta ST 8967/20, a u bilješku unijeti broj, datum i upućivanje na SL za tu odluku.

³ Kako je definirana u članku 2. točki 8. Uredbe (EU) 2021/....

⁺⁺ SL: molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT također osigurava snažnije sinergije između svojih djelovanja i programa i inicijativa iz stupa I. „Izvrсна znanost” programa Obzor Europa kako bi se ubrzao transfer znanja stečenog kroz temeljna znanstvena istraživanja u konkretnu primjenu u korist društva. EIT tako surađuje na razvoju inovacijskih i poduzetničkih vještina stipendista u okviru djelovanja Marie-Skłodowska-Curie i Europskog istraživačkog vijeća (ERC) u svim fazama njihove karijere. Ta suradnja mora biti dobrovoljna i ne smije povećati administrativno opterećenje korisnika.

EIT doprinosi stupu II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost” programa Obzor Europa, dopunjuje relevantne aktivnosti za rješavanje globalnih i društvenih izazova te potiče održiv rast i konkurentnost Unije na globalnoj razini. Konkretnije, EIT preko ZZI-jâ nastoji doprinijeti relevantnim misijama, tematskim klasterima i drugim europskim partnerstvima i osigurati snažnije sinergije s njima, npr. podupiranjem mjera na strani potražnje i pružanjem usluga iskorištavanja kako bi se potaknuo transfer tehnologije i ubrzala komercijalizacija ostvarenih rezultata.

EIT istražuje mogućnosti za ostvarenje sinergije između dijela programa Obzor Europa „Širenje sudjelovanja i jačanje europskog istraživačkog prostora”, uključujući aktivnosti udruživanja i twinninga te aktivnosti informiranja koje podupire. Konkretno, ciljni subjekti dijela programa Obzor Europa „Širenje sudjelovanja i jačanje europskog istraživačkog prostora”, kao i EIT-ove aktivnosti informiranja, mogu iskoristiti stručno znanje i potporu EIT-a.

2. POVEĆANJE OČEKIVANJA: STRATEGIJA EIT-a I CILJEVI ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.

EIT tijekom razdoblja 2021. – 2027. i dalje podupire ZZI-je kako bi ojačao inovacijske ekosustave koji pomažu u rješavanju globalnih i društvenih izazova, u potpunoj komplementarnosti s programom Obzor Europa i drugim programima Unije. To čini poticanjem integracije visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija, pri čemu stvara okruženja koja pogoduju inovacijama, te promicanjem i podupiranjem novog naraštaja poduzetnika, pri čemu također doprinosi uklanjanju razlika među spolovima u području poduzetništva i poticanju osnivanja inovativnih poduzeća, s posebnim naglaskom na MSP-ovima, u bliskoj sinergiji i komplementarnosti s EIC-om.

Posebna pozornost posvećuje se također rodnoj ravnoteži i rodno osjetljivim pristupima, posebno u područjima u kojima su žene još uvijek podzastupljene, kao što su informacijske i komunikacijske tehnologije, znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika. Pritom, na temelju područja intervencije utvrđenih Uredbom (EU) 2021/...⁺, EIT osobito:

1. jača održive inovacijske ekosustave u cijeloj Europi;
2. potiče inovacijske i poduzetničke vještine u perspektivi cjeloživotnog učenja, uključujući povećanje kapaciteta visokih učilišta u cijeloj Europi;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

3. stvara nova rješenja na tržištu kao odgovor na globalne izazove; i
4. osigurava sinergije i dodanu vrijednost u okviru programa Obzor Europa.

S obzirom na izazove s kojima se EIT suočava i kako bi se doprinijelo njegovim općim ciljevima iz članka 3. Uredbe (EU) 2021/...⁺, a time i znanstvenim, gospodarskim, tehnološkim i društvenim učincima programa Obzor Europa, posebni ciljevi EIT-a za razdoblje 2021. – 2027. su:

- (a) povećanje otvorenosti, učinka i transparentnost ZZI-jâ i integracija trokuta znanja u cijeloj Uniji;
- (b) povećanje poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta sektora visokog obrazovanja u cijeloj Europi promicanjem i podupiranjem institucijskih promjena na visokim učilištima i njihove integracije u inovacijske ekosustave;
- (c) povećanje regionalnog i lokalnog dosega EIT-a i ZZI-jâ, osobito uključivanjem većeg niza dionika kako bi se pristupilo rješavanju problema razlika u inovacijskim kapacitetima i povećalo širenje znanja i inovacija u cijeloj Uniji.

EIT može, prema potrebi, odgovoriti na krizu izazvanu izbijanjem bolesti COVID-19 i moguće buduće krize uz potrebnu fleksibilnost uključivanjem relevantnih inicijativa u svoju strategiju kako bi doprinio zaštiti inovacijskih ekosustava i pomogao dionicima EIT-a u pripremi za gospodarski oporavak.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

3. JAČANJE EUROPSKOG INOVACIJSKOG TALENTA I KAPACITETA: KLJUČNA DJELOVANJA

Naglasak strategije EIT-a za razdoblje 2021. – 2027. jest na djelovanjima kojima se ostvaruje dodana vrijednost na razini Unije i doprinosi ostvarenju ciljeva programa Obzor Europa. Kao prvo, EIT nastavlja podupirati inovacijske kapacitete i ekosustave u cijeloj Uniji preko ZZI-jâ, njihova daljnjeg razvoja, otvorenosti za nove partnere, povećane transparentnosti, poštovanja načela dobrog upravljanja i širenja. Kao drugo, na temelju iskustva s integracijom trokuta znanja EIT usmjerava potporu i razvoj poduzetničkih i inovacijskih kapaciteta visokih učilišta, što se provodi preko ZZI-jâ. Kao treće, djelotvornijim međusektorskim mjerama EIT poduzima sve moguće napore kako bi povećao svoju vidljivost i učinak na razini Unije. Osim toga, EIT poboljšava svoj rad kako bi povećao svoju djelotvornost, učinkovitost i utjecaj, uključujući u područjima kao što su usmjeravanje ZZI-jâ prema financijskoj održivosti, otvorenost, informiranje, transparentnost, kvaliteta i održivost njegovih aktivnosti i aktivnosti ZZI-jâ, veća uključenost MSP-ova i novoosnovanih (start-up) poduzeća te rodna ravnoteža.

3.1. Potpora postojećim ZZI-jima

EIT jača inovacijske ekosustave tako što i dalje podupire postojeće ZZI-je u suočavanju s globalnim izazovima integracijom trokuta znanja na razini Unije, razini država članica, na regionalnoj i lokalnoj razini. Radi toga velik dio proračuna EIT-a treba se namijeniti za potporu ZZI-jima, a EIT dodatno jača svoju platformu za pokretanje, razvoj i praćenje ZZI-jâ.

EIT osigurava da ZZI-ji nastave težiti financijskoj održivosti kako bi ostvarili financijsku neovisnost o bespovratnim sredstvima EIT-a najkasnije 15 godina nakon njihova pokretanja iskorištavanjem javnih i privatnih ulaganja, pri čemu je naglasak i dalje na integraciji aktivnosti trokuta znanja.

EIT osigurava da ZZI-ji razviju i provedu strategiju za suradnju i stvaranje sučelja i sinergija s relevantnim europskim partnerstvima, misijama i EIC-om kao i s drugim relevantnim međunarodnim ili Unijinim inicijativama i programima. Osim financijske potpore, EIT na temelju stečenog iskustva ZZI-jima pruža strateški nadzor i smjernice. Na temelju pokazatelja navedenih, među ostalim, u Prilogu V. Uredbi (EU) 2021/...⁺, EIT prati i analizira uspješnost, iskorištenost ulaganja i različite kvalitativne i kvantitativne učinke.

EIT poduzima sve moguće napore kako bi uskladio terminologiju povezanu sa strukturom svakog ZZI-ja radi daljnjeg pojednostavljenja i jačanja prepoznatljivosti EIT-a.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIT utvrđuje područja suradnje i promiče bolju suradnju među ZZI-jima u vezi s temama od strateške važnosti i političke relevantnosti. EIT jača koordinaciju između ZZI-jâ u područjima od zajedničkog interesa, a osobito poticanjem razmjene iskustava i dobre prakse među ZZI-jima i njihove suradnje (aktivnosti među ZZI-jima¹⁺) na tematskim i horizontalnim pitanjima. Aktivnosti među ZZI-jima imaju najveći potencijal kad je nekoliko ZZI-ja već usmjereno na iste prioritete politike Unije za koje ne postoje namijenjeni ZZI-ji. Okupljanje različitih zajednica ZZI-jâ oko namjenskih zajedničkih djelovanja od uzajamne koristi, ima velik potencijal za stvaranje sinergija i interdisciplinarnih koristi. EIT potiče takve aktivnosti i aktivno sudjeluje u određivanju njihova sadržaja i strukture. Prati provedbu aktivnosti među ZZI-jima i njihove rezultate kako bi te aktivnosti postale sastavnice višegodišnjih strategija ZZI-jâ. EIT također olakšava uspostavu zajedničkih usluga među ZZI-jima s ciljem zajedničkog upravljanja operativnim zadacima koji su jednaki za sve ZZI-je.

¹ Kako je definirane u članku 2. točki 14. Uredbe (EU) 2021/....

⁺ SL: Molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

3.2. Povećanje regionalnog učinka ZZI-jâ

EIT dodatno povećava svoj regionalni učinak intenzivnijim otvaranjem i uključivim pristupom ZZI-jâ prema širokom spektru potencijalnih partnera i dionika i pristupom koji ih uključuje, pojačanim širenjem i iskorištavanjem rezultata i bolje integrirane regionalne strategije ZZI-jâ. Svaki ZZI morat će izraditi i provesti regionalnu strategiju kao sastavni dio svojeg višegodišnjeg poslovnog plana s ciljem jačanja odnosa s nacionalnim, regionalnim i lokalnim inovacijskim akterima, uključujući MSP-ove. Prema potrebi ZZI-ji pokazuju veze sa strategijama pametne specijalizacije i s aktivnostima tematskih platformi i međuregionalnih inicijativa, među ostalim s upravljačkim tijelima europskih strukturnih i investicijskih fondova. EIT kontinuirano prati provedbu tih strategija, uključujući učinak iskorištavanja na europske strukturne i investicijske fondove.

Tzv. „lokalizirani pristup” inovacijama treba uključiti u višegodišnje strategije i poslovne planove ZZI-jâ te se temeljiti na kolokacijskim centrima i centrima RPI-ja kako bi se njihova uloga iskoristila za pristup zajednici ZZI-jâ i interakciju s kolokacijskim partnerima, kao i s drugim lokalnim dionicima u području inovacija.

EIT prati rad kolokacijskih centara i centara RPI-ja i njihovu integraciju u lokalne inovacijske ekosustave.

EIT osigurava da se aktivnosti RPI-ja koriste kako bi se privukla i olakšala integracija potencijalnih novih partnera koji dodaju vrijednost ZZI-jima, proširujući tako EIT-ovu paneuropsku pokrivenost, te da su potpuno integrirani u višegodišnje strategije ZZI-jâ. RPI, kojim upravlja EIT, a provode ga ZZI-ji, zasad funkcionira na dobrovoljnoj osnovi. Od 2021. aktivnosti RPI-ja postaju obavezne i sastavni su dio višegodišnjih strategija ZZI-jâ. EIT osigurava da se aktivnosti RPI-ja koriste kao poveznica prema relevantnim strategijama pametne specijalizacije u području istraživanja inovacija.

Osim toga, ZZI-ji jačaju takvu integraciju osnivanjem centara RPI-ja. Centar RPI-ja uspostavlja se nakon temeljite analize potreba i otvorenog poziva. On je dio strukture ZZI-jâ i služi kao središnja točka za njihove aktivnosti. Njegov je cilj mobilizirati lokalne aktere trokuta znanja i uključiti ih u aktivnosti ZZI-jâ, uspostaviti sinergije na lokalnoj razini, utvrditi mogućnosti financiranja i suradnje te promicati njihovu aktivnu integraciju u ekosustave. U skladu sa strategijom širenja ZZI-ja, centri RPI-ja mogli bi utrti put ka uspostavi kolokacijskog centra u ciljanoj regiji.

EIT i dalje daje smjernice i potporu ZZI-jima za pripremu i provedbu višegodišnjih strategija za RPI. Aktivnostima RPI-ja i dalje se podupiru inovacijski kapaciteti zemalja (i regija u tim zemljama) čija je uspješnost u području inovacija prema EIS-u skromna i umjerena, kao i u najudaljenijim regijama u smislu članka 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, kako bi se potaknula njihova integracija u zajednice ZZI-jâ.

Sljedeće zemlje i regije prihvatljive su za aktivnosti RPI-ja (zemlje i regije RPI-ja):

1. zemlje (i regije u tim zemljama) koje su klasificirane kao „umjereni” ili kao „skromni” inovatori u najmanje jednom od tri godišnja izvješća EIS-a objavljena:
 - (a) 2018., 2019. i 2020. godine za razdoblje 2021. - 2024.; i
 - (b) 2021., 2022. i 2023. godine za razdoblje 2025. - 2027.; i
2. najudaljenije regije.

Proračun EIT-a namijenjen provedbi aktivnosti RPI-ja iznosi najmanje 10 %, a najviše 15 % ukupnih sredstava EIT-a za postojeće i nove ZZI-je, čime se omogućuje povećani broj partnera ZZI-ja iz ciljanih regija. Ciljevi aktivnosti koje se podupiru u okviru RPI-ja su:

1. doprinos poboljšanju inovacijskih kapaciteta regionalnih i lokalnih ekosustava u cijeloj Uniji aktivnostima za izgradnju kapaciteta i bližom interakcijom lokalnih dionika u inovacijama, kao što su klasteri, mreže, tijela javne vlasti, visoka učilišta, istraživačke organizacije, pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i MSP-ovi, kao i aktivnostima tih aktera;
2. podupiranje cilja koji se odnosi na privlačenje novih partnera u ZZI-je i povezivanje lokalnih inovacijskih ekosustava s paneuropskim inovacijskim ekosustavima; i
3. iskorištavanje dodatnih privatnih i javnih sredstava, s posebnim naglaskom na europske strukturne i investicijske fondove.

3.3. Pokretanje novih ZZI-jâ

Kako bi doprinio savladavanju novih globalnih izazova i onih koji su na pomolu, EIT pokreće otvorene i transparentne pozive na podnošenje prijedlogâ s ciljem osnivanja novih ZZI-jâ u prioritetnim područjima koja će se odabrati među tematskim područjima od strateške važnosti i na temelju kriterija za ocjenu, među ostalim, njihove važnosti za političke prioritete Unije s obzirom na suočavanje s globalnim i društvenim izazovima, i njihova potencijala i dodane vrijednosti koji će biti predmet modela EIT-a. Pri pokretanju novih ZZI-jâ u obzir se uzimaju strateško planiranje u okviru programa Obzor Europa i proračun namijenjen EIT-u za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. U poziv na podnošenje prijedlogâ za ZZI-je uključuju se relevantni uvjeti sposobnosti za europska partnerstva, definirani u Prilogu III. Uredbi (EU) 2021/...⁺, koji se ocjenjuju tijekom evaluacije.

Na temelju prijedloga Upravnog odbora i analize tog prijedloga predloženo je da se prvi novi ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija pokrene što prije tijekom 2022. ili 2023., a da se poziv na podnošenje prijedlogâ po mogućnosti objavi 2021.

To prioritetno područje najkomplementarnije je s postojećih osam ZZI-jâ, kao i s potencijalnim prioritetnim područjima za ostala europska partnerstva koja će se pokrenuti u okviru programa Obzor Europa. Dodatak 1. sadržava informativni članak sa sažetom pregledom izazova u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija i očekivanim učinkom novog ZZI-ja.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Predloženo je i pokretanje još jednog novog ZZI-ja za područje vodnih, morskih i pomorskih sektora i ekosustava za 2026., a poziv na podnošenje prijedlogâ trebao bi biti objavljen 2025. Komisija uz pomoć neovisnih vanjskih stručnjaka do 2024. provodi prethodnu analizu kako bi ocijenila relevantnost područja vodnih, morskih i pomorskih sektora i ekosustava. Ako analiza rezultira negativnim zaključkom, Komisija može predložiti izmjenu SIP-a za razdoblje 2021. – 2027., uzimajući u obzir doprinos Upravnog odbora EIT-a i strateško planiranje programa Obzor Europa. Dodatak 2. sadržava informativni članak sa sažetim pregledom izazova u području vodnih, morskih i pomorskih sustava i očekivanim učinkom novog ZZI-ja.

Ako budu dostupna dodatna proračunska sredstva uz ona koja su predviđena za EIT, mogu se odabrati i drugi novi ZZI-ji, a u obzir se uzimaju doprinos Upravnog odbora EIT-a, strateško planiranje programa Obzor Europa te kriteriji za odabir europskih partnerstava, a posebno otvorenost, transparentnost, dodana vrijednost Unije, doprinos ciljevima održivog razvoja, koherentnost i sinergije.

3.4. Potpora inovacijskom i poduzetničkom kapacitetu visokih učilišta

EIT u suradnji s Komisijom i nakon savjetovanja sa ZZI-jima osmišlja i pokreće pilot-inicijativu za pružanje potpore inovacijskim i poduzetničkim kapacitetima visokih učilišta i njihovoj integraciji u inovativne ekosustave (pilot-inicijativa za visoko obrazovanje), koja će se provoditi od 2021. preko ZZI-jâ. Na temelju modela integracije trokuta znanja EIT rješava stalno prisutan problem slabe povezanosti visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija. Konkretnije, EIT i ZZI-ji ključni su instrumenti za razvoj ljudskog kapitala jer su posebno usmjereni na inovacijsko i poduzetničko obrazovanje. Međutim, učinak EIT-a dodatno se proširuje izvan partnera ZZI-jâ.

Visoka učilišta u cijeloj Europi moraju uključiti inovativnost i poduzetništvo u svoj pristup obrazovanju, istraživanju i suradnji s poduzećima i širim regionalnim i lokalnim inovacijskim ekosustavom, uključujući civilno društvo, javne institucije i organizacije trećeg sektora na najuključiviji i rodno najuravnoteženiji način, što se može postići jasnom strategijom, metodološkim okvirom i namjenjivanjem resursa.

Aktivnosti ZZI-jâ koje su povezane s pilot-inicijativom za visoko obrazovanje provode se putem otvorenih i transparentnih poziva na podnošenje prijedlogâ, čiji je cilj povećanje inovacijskog kapaciteta u visokom obrazovanju i koji su usmjereni uglavnom na visoka učilišta koja nisu partneri ZZI-ja u inovacijskim lancima vrijednosti i ekosustavima u cijeloj Uniji. Te aktivnosti odnose se prvenstveno na razvoj kapaciteta visokih učilišta, uključujući:

1. razmjenu i provedbu najboljih praksi u području integracije trokuta znanja, uključujući osposobljavanje za usavršavanje i prekvalificiranje, podučavanje i mentorstvo;
2. izradu akcijskih planova koji će uključivati davanje odgovora na utvrđene potrebe u područjima kao što su upravljanje inovacijama, osnivanje i razvoj novoosnovanih (start-up) poduzeća, transfer tehnologije, uključujući upravljanje pravima intelektualnog vlasništva, održivost i integrirana klimatska neutralnost, upravljanje ljudima i organizacijom, integracija rodnih pristupa u inovacije te suradnja s lokalnim dionicima i civilnim društvom; i
3. provedbu akcijskih planova za razvoj inovacijskih kapaciteta i daljnje postupanje u vezi s njima.

U te aktivnosti uključuju se i drugi dionici iz trokuta znanja, kao što su pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, organizacije za istraživanje i tehnologiju, MSP-ovi i novoosnovana (start-up) poduzeća, te nadopunjuju intervencije EIT-a u pogledu obrazovanja kao središnjeg dijela aktivnosti ZZI-jâ za integraciju trokuta znanja. EIT promiče snažniju suradnju među ZZI-jima u okviru pilot-inicijative za visoko obrazovanje. Kriterijima prihvatljivosti koji će se uključiti u pozive na podnošenje prijedlogâ osigurava se da se najveći dio sredstava dodijeli visokim učilištima koja su izvan sustava ZZI-jâ. Cilj pilot-inicijative za visoko obrazovanje jest da učinak EIT-a nadiđe okvire ZZI-jâ i doprinese temeljnoj misiji EIT-a, odnosno poticanju održivoga gospodarskog rasta i konkurentnosti jačanjem inovacijskih kapaciteta država članica, u skladu s ciljevima programa Obzor Europa u pogledu poticanja poduzetničkih i inovacijskih vještina u perspektivi cjeloživotnog učenja, uključujući povećanje kapaciteta visokih učilišta u cijeloj Europi.

Potpore EIT-a temelji se i na političkim inicijativama, kao što su okviri HEInnovate¹ i RIIA², čija je vrijednost dokazana na nizu visokih učilišta i država članica u cijeloj Uniji. EIT osmišlja aktivnosti potpore u bliskoj suradnji s Komisijom i nakon savjetovanja sa ZZI-jima i pritom osigurava potpunu koherentnost i komplementarnost s relevantnim aktivnostima u okviru programa Obzor Europa, programa Erasmus+, uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća³, + i drugih programa Unije.

-
- ¹ HEInnovate politički je okvir koji su razvile Komisija i Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD). On visokim učilištima nudi metodologiju za utvrđivanje područja u kojima trebaju dodatno razviti inovacijski kapacitet te za oblikovanje relevantnih strategija i mjera kojima će se postići željeni učinak. HEInnovate temelji se na čvrstim metodološkim dokazima i osam područja za razvoj kapaciteta: vodstvo i upravljanje; digitalna transformacija; organizacijski kapacitet; prenošenje i stjecanje poduzetničkih vještina; priprema i podupiranje poduzetnika; razmjena znanja; internacionalizacija i mjerenje učinka. OECD je objavio niz izvješća za pojedine zemlje s obzirom na HEInnovate. Vidjeti niz studija OECD-a o vještinama na <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>
- ² Komisija je izradila okvir za procjenu učinka regionalnih inovacija (RIIA) kao prvi korak u usmjeravanju procjene inovacijskog učinka sveučilišta na temelju studija slučaja temeljenih na parametrima. Procjena inovacijskog učinka, npr. u okviru RIIA, mogla bi biti povezana s instrumentima financiranja temeljenima na inovacijskoj uspješnosti na razini Unije, nacionalnoj ili regionalnoj razini.
- ³ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi programa „Erasmus+”: programa Unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1288/2013 (SL ...).
- ⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta 2018/0191(COD), a u bilješku unijeti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

Konkretni detalji provedbe i mehanizma provedbe razrađuju se i dorađuju u prve tri godine te se tijekom te pilot-faze prate i evaluiraju. Evaluaciju pilot-faze provode neovisni vanjski stručnjaci, a rezultati se priopćuju Skupini predstavnika država članica i Europskom parlamentu. Na temelju rezultata te evaluacije, Upravni odbor odlučuje treba li pilot-inicijativu za visoko obrazovanje nastaviti i proširiti ili obustaviti.

Upravni odbor usmjerava i nadgleda provedbu i praćenje aktivnosti ZZI-jâ.

Posebna pozornost posvećuje se osiguravanju otvorenog i uključivog pristupa kako bi se privukla i visoka učilišta koja nisu partneri ZZI-jâ, čime se želi osigurati široka zemljopisna pokrivenost; interdisciplinarnog i međusektorskog pristupa; većeg sudjelovanja žena u sektorima u kojima su nedovoljno zastupljene; i poveznice s RPI-jem, relevantnim tematskim platformama i strategijama pametne specijalizacije te, prema potrebi, s instrumentom za političku podršku.

EIT ojačava i proširuje doseg oznake EIT-a izvan ZZI-jâ kako bi se obuhvatila i visoka učilišta uključena u to djelovanje. Nakon uključivanja dionika trokuta znanja, EIT nastoji povezati svoju potporu razvoju inovacijskog kapaciteta visokog obrazovanja s oznakom EIT-a, koja se trenutačno dodjeljuje obrazovnim programima ZZI-jâ.

EIT proširuje oznaku EIT-a na aktivnosti cjeloživotnog učenja, npr. programe mentorstva, strukovnog osposobljavanja, programe za razvoj vještina, prekvalifikaciju i usavršavanje, masovne otvorene internetske tečajeve, koji obuhvaćaju i usmjereni su na širu ciljnu skupinu studenata, odraslih polaznika i ustanova, uključujući ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, izvan sustava ZZI-jâ. Očekuje se da će primjena oznake EIT-a izvan zajednice EIT-a imati veći učinak strukturiranja na svim razinama (na individualnoj razini, na razini programa i institucije).

EIT prati dodjeljivanje i širenje oznake EIT-a na programe obrazovanja i osposobljavanja ZZI-jâ te razmatra uvođenje djelotvornijeg mehanizma za osiguravanje kvalitete, uključujući vanjsko priznavanje i akreditaciju za oznaku EIT-a.

Kako bi osigurao uspjeh pilot- inicijative za visoko obrazovanje, EIT pruža posebne smjernice, stručno znanje i usluge podučavanja visokim učilištima iz cijele Europe koja sudjeluju u sustavu te je usmjeren na njih, obraćajući posebnu pozornost na visoka učilišta iz zemalja (i regija u tim zemljama) koje su umjereni i skromni inovatori i iz drugih manje uspješnih regija koje žele razviti svoje inovacijske kapacitete i ojačati svoj inovacijski otisak i strategije pametne specijalizacije.

3.5. Međusektorske aktivnosti EIT-a

3.5.1. Komunikacija i širenje

EIT i ZZI-ji nastoje poboljšati i ojačati svoju komunikaciju i vidljivost te primjenjivati poboljšanu strategiju brendiranja u odnosu na svoje glavne dionike u državama članicama i šire, u skladu s komunikacijskim pristupom koji se primjenjuje u vezi s programom Obzor Europa. U kontekstu sve većeg broja ZZI-ja i pilot-inicijative za visoko obrazovanje EIT jača svoje napore u cilju povećanja prepoznatljivosti potpore Unije kao kvalitetnog inovacijskog brenda. To upravljanje brendom i bolja komunikacija osobito su ključni, osobito u pogledu građana i nacionalnih i regionalnih vlasti jer se inovacijama koje proizlaze iz EIT-a može dokazati konkretni učinak ulaganja Unije kroz program Obzor Europa.

EIT nastoji povećati korištenje postojećih informacijskih mreža Unije i koordinirati njihove aktivnosti kako bi se za potencijalne partnere ZZI-jâ osigurali bolji savjeti i smjernice. Takvo povećano korištenje i koordinacija mogu uključivati potporu nacionalnih i regionalnih tijela u utvrđivanju potrebnih sinergija s višegodišnjim strategijama ZZI-jâ. Kako bi osigurao dalekosežnije širenje i bolje razumijevanje prilika koje EIT nudi, EIT unapređuje smjernice i pomoć kad je riječ o aspektima povezanim sa sudjelovanjem u ZZI-jima u cijeloj Europi oslanjajući se na postojeće informacijske mreže i strukture u cijeloj Europi, posebno nacionalne kontaktne točke u smislu Uredbe (EU) 2021/...⁺.

Kako bi se o projektima koji se financiraju i pozivima EIT-a (i ZZI-ja) informirala velika zajednica dionika u trokutu znanja na razini Unije, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, pozivi i projekti objavljuivat će se i na europskom portalu „Funding & Tender Opportunities” u okviru Uredbe (EU) 2021/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIT najmanje dvaput godišnje organizira redovite sastanke Skupine predstavnika država članica i službi povezanih s Komisijom kako bi osigurao odgovarajuću komunikaciju i protok informacija s državama članicama i na razini Unije. Europski parlament i Vijeće moraju biti redovito informirani o rezultatima, postignućima i aktivnostima EIT-a i ZZI-ja. Osim toga, Skupina predstavnika država članica savjetuje EIT o strateški važnim pitanjima. Skupina predstavnika država članica, zajedno s EIT-om, osigurava odgovarajuću potporu za povezivanje i promicanje sinergija o aktivnostima koje podupire EIT s nacionalnim ili regionalnim programima i inicijativama, te dijeli informacije o potencijalnom nacionalnom i regionalnom sufinanciranju tih aktivnosti.

EIT dodatno povećava vidljivost svojeg djelovanja u javnosti i svojoj zajednici dionika preko Foruma dionika¹⁺, nagrada EIT-a i zajednice bivših polaznika programa EIT-a², s ciljem promicanja interakcije s europskim dionicima trokuta znanja i prepoznavanja inovatora i poduzetnika s najvećim potencijalom u Europi.

¹ Kako je definiran u članku 2. točki 11. Uredbe (EU) 2021/...

⁺ SL: Molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

² Zajednica bivših polaznika programa EIT-a okuplja poduzetnike i pokretače promjena koji su sudjelovali u obrazovnom ili poduzetničkom programu nekog ZZI-ja. To je mreža s više od 5000 članova.

EIT nastavlja usmjeravati zajednicu bivših polaznika programa EIT-a i pruža joj strateške smjernice (u suradnji s Odborom bivših polaznika programa EIT-a) kako bi ona imala što veći učinak na poduzetništvo i društvo te kako bi njezini članovi bili kontinuirano uključeni u aktivnosti koje EIT podupire. U razdoblju 2021. – 2027. zajednica bivših polaznika programa EIT-a nastaviti će rasti te će uključivati i bivše polaznike programa koji sudjeluju u djelovanjima kojima se podupiru inovacijski kapaciteti visokih učilišta.

3.5.2. Utvrđivanje i razmjena dobrih praksi s dionicima

EIT utvrđuje, kodificira, uspješno dijeli i širi znanje i dobre prakse koje proizlaze iz aktivnosti koje financira EIT te u tu svrhu surađuje s tijelima država članica i na nacionalnoj i regionalnoj razini, s Komisijom i Europskim parlamentom, posebno s njegovim Odborom za znanost i tehnologiju, uspostavlja strukturirani dijalog i koordinira nastojanja. Očekuje se da ZZI-ji i projekti kojima se podupiru inovacijski i poduzetnički kapacitet visokih učilišta budu vrijedan izvor dokaza i eksperimentalnog učenja za tvorce politika u području istraživanja, inovacija i visokog obrazovanja kao i u različitim tematskim područjima.

Dosad se dobra prakse i znanja stečena preko ZZI-jâ nisu dovoljno dobro udruživali ili kodificirali niti su se uspješno širili. EIT nastavlja razvijati svoju ulogu inovacijskog instituta koji može prepoznavati, analizirati, kodificirati i razmjenjivati inovativne prakse, spoznaje i rezultate aktivnosti koje financira (potpora obrazovanju i osposobljavanju, istraživanju i inovacijama te poduzetništvu) te se pobrinuti da se oni iskoriste u većem opsegu. Aktivnost EIT-a temelji se na vezama i sinergijama s drugim inicijativama u okviru programa Obzor Europa, posebno Europskim vijećem za inovacije, misijama i europskim partnerstvima.

3.5.3. Međunarodna suradnja i globalne aktivnosti informiranja

EIT razrađuje opće smjernice za međunarodnu suradnju EIT-a i ZZI-jâ pod nadzorom Upravnog odbora, u skladu s pristupom programa Obzor Europa međunarodnoj suradnji u smislu Uredbe (EU) 2021/...⁺ i drugih relevantnih politika Unije te u savjetovanju s relevantnim službama Komisije. EIT nastoji osigurati da njegove aktivnosti imaju veći učinak kroz međunarodnu suradnju te koordinira međunarodne aktivnosti ZZI-jâ koje podupire. Pritom je usklađen s relevantnim ciljevima politike Unije i s njezinim prioritetima u području istraživanja i inovacija te osigurava europsku dodanu vrijednost. Ako se smatra da je za povećanje učinka i učinkovitije ostvarivanje ciljeva zajednice EIT-a potrebna njezina fizička prisutnost u nekoj trećoj zemlji, EIT osigurava koordinaciju intervencije i potiče zajedničke napore ZZI-ja.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

U međunarodnoj suradnji i globalnim aktivnostima informiranja EIT se u suradnji s Komisijom usmjerava na uspješno rješavanje globalnih izazova, doprinos relevantnim međunarodnim inicijativama i postizanju ciljeva održivog razvoja, omogućavanje pristupa za talente te bolju ponudu inovativnih rješenja i potražnju za njima. EIT pomno prati te aktivnosti i osigurava njihovu usklađenost s pristupom programa Obzor Europa međunarodnoj suradnji u smislu Uredbe (EU) 2021/...⁺ i drugih relevantnih politika Unije.

3.6. Provedba u praksi: način rada

U ovom se odjeljku navodi niz mjera za prilagodbu i poboljšanje dosadašnjeg funkcioniranja EIT-a i ZZI-jâ. Kako bi osigurao da ZZI-ji provode te mjere, djelotvoran, osnažen i strateški Upravni odbor prati njihovu provedbu na razini EIT-a te osigurava potrebne poticaje i kontrolu, među ostalim putem postupka dodjele sredstava koji se temelji na uspješnosti.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

3.6.1. Operativni model ZZI-ja

EIT osigurava da je provedba ZZI-jâ potpuno u skladu s odgovarajućim zahtjevima predviđenima Uredbom (EU) 2021/...⁺, među ostalim osiguravanje prijelaza osam postojećih ZZI-jâ prema donošenju novih kriterija provedbe europskih partnerstava u smislu te uredbe. Stoga EIT ZZI-jima radi maksimalnog povećanja njihove uspješnosti i učinka pruža pojačane operativne smjernice i kontinuirano prati njihove rezultate kako bi se osigurala usklađenost s načelima dobrog upravljanja i vođenja, praćenja i evaluacije, u skladu s Uredbom (EU) 2021/...⁺⁺, te s načelima i kriterijima utvrđenima za europska partnerstva u skladu s Uredbom (EU) 2021/..., kao i usklađenost sa zahtjevima koji proizlaze iz prioriteta i pokazatelja programa Obzor Europa, na temelju strategije za dugoročnu suradnju između EIT-a i ZZI-jâ. Ako je ZZI manje uspješan, ostvaruje neadekvatne rezultate, ne ostvari očekivani učinak ili ako mu nedostaje dodana vrijednost Unije, poduzimaju se odgovarajuće korektivne mjere.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT osigurava da se poboljšaju mjere kojima se jamči kontinuirana otvorenost ZZI-jâ prema novim članovima i transparentnost tijekom provedbe, prije svega donošenjem i primjenom transparentnih, jasnih i dosljednih kriterija za pristup i izlazak novih članova, kojima se dodaje vrijednost partnerstvima, kao i drugih odredbi poput transparentnih postupaka za pripremu njihovih poslovnih planova i sustavnim praćenjem aktivnosti ZZI-jâ. ZZI-ji također moraju biti potpuno transparentni u svojim aktivnostima, uključujući preko otvorenih poziva za utvrđivanje i odabir projekata, partnera i drugih aktivnosti te ostaju otvorena i dinamična partnerstva kojima se na temelju izvrsnosti i relevantnosti inovacija mogu pridružiti novi partneri iz cijele Unije, uključujući sve brojnije MSP-ove i novoosnovana (start-up) poduzeća, koji dodaju vrijednost partnerstvu. Kako bi se ograničila koncentracija financiranja i osiguralo da aktivnostima ZZI-jâ pridonese šira mreža partnera, postupak za pripremu njihovih poslovnih planova (uključujući utvrđivanje prioriteta, odabir aktivnosti i dodjelu sredstava) i s njima povezane odluke o financiranju moraju biti transparentniji i uključiviji. ZZI-ji u svojim višegodišnjim strategijama rješavaju pitanje širenja partnerstva, uključujući uspostavu novih kolokacijskih centara za koje Upravni odbor dodjeljuje odgovarajući proračun. Upravni odbor prilikom odlučivanja o financiranju uzima u obzir napredak u ostvarenju ciljeva utvrđenih u višegodišnjim strategijama, među ostalim broj kolokacijskih centara. ZZI-ji moraju više koristiti natjecateljske mehanizme financiranja i povećati otvorenost poziva, posebno poziva za projekte na koji se mogu prijaviti treće strane. Zahvaljujući svim tim mjerama povećat će se broj subjekata koji sudjeluju u aktivnostima ZZI-jâ. Naposljetku, ZZI-ji u svojim redovnim izvješćima izvješćuju o uključivanju novih partnera kao jednom elementu dodjele sredstava koja se temelji na uspješnosti.

Budući da ZZI-ji djeluju duž cijelog inovacijskog lanca vrijednosti, oni osiguravaju odgovarajuću i trajnu ravnotežu među trima stranama trokuta znanja i povezanih aktivnosti u svojem portfelju poslovnog plana. EIT prati rad ZZI-jâ kako bi osigurao da se on provodi u okviru racionalne, učinkovite i ekonomične strukture koja administrativne, upravljačke i opće troškove zadržava na minimalnoj razini. EIT osigurava da ZZI-ji ostvaruju očekivane učinke preko širokog raspona aktivnosti utvrđenih u njihovim poslovnim planovima, a koje uspješno podupiru ispunjavanje njihovih ciljeva, uključujući njihov potencijalni učinak na inovacijske ekosustave na razini Unije, na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Ispunjavanje obveza svakog partnera ZZI-ja osigurava se redovitim praćenjem stvarnog doprinosa partnera u odnosu na prvotne obveze. EIT osigurava da ZZI-ji imaju uspostavljen sustav upravljanja rizicima za slučaj da neki partneri ne mogu ispuniti svoje prvotne obveze. Radi financijske održivosti svojih aktivnosti, ZZI-ji moraju pronaći široku lepezu izvora prihoda i ulaganja. U tu svrhu ZZI-ji osiguravaju da uvjeti pristupanja partnerstvu ostanu privlačni cijelom nizu potencijalnih partnera. Članarine ili školarine ne bi trebale predstavljati prepreku za sudjelovanje relevantnih partnera u ZZI-ju, posebno za MSP-ove, novoosnovana (start-up) poduzeća i studente.

3.6.2. Model financiranja ZZI-jâ

Na temelju racionalnog i pojednostavnjenog modela financiranja očekuje se da će EIT povećati učinak ZZI-jâ i njihov doprinos postizanju ciljeva EIT-a i programa Obzor Europa te potaknuti partnere ZZI-jâ na preuzimanje obveza. EIT je dužan prilagoditi svoj model financiranja kako bi njegova potpora imala veću dodanu vrijednost. EIT ulaže najveće napore kako bi se olakšao neometan prijelaz između razdoblja VFO-a, posebno za tekuće aktivnosti. Poboljšanja se moraju provesti u trima glavnim područjima.

Kao prvo, EIT je dužan postupno smanjiti stopu financiranja za aktivnosti ZZI-jâ s dodanom vrijednošću¹⁺ kako bi se povećale razine privatnih i javnih ulaganja koja nisu prihodi od njihovih partnera. Očekuje se da će prilagodba modela financiranja olakšati sposobnost ZZI-ja da postanu financijski održivi. ZZI-je bi trebalo poticati da tijekom trajanja svojih sporazuma o partnerstvu u svojim poslovnim planovima postupno smanjuju udio EIT-ova financiranja i da povećavaju udio sufinanciranja iz drugih izvora. U svim fazama životnog ciklusa ZZI-jâ (početnoj fazi, fazi nadogradnje, fazi zrelosti i isteka dodjele sredstava EIT-a) primjenjuju se sve manje stope financiranja EIT-a za aktivnosti dodane vrijednosti ZZI-jâ, kako je prikazano u sljedećoj tablici:

	Početna faza	Faza nadogradnje	Faza zrelosti	Istek dodjele sredstava EIT-a
Godina	1 – 4	5 – 7	8 – 11	12 – 15
Stopa financiranja EIT-a	do 100 %	do 80 %	do 70 %	do 50 % u 12. godini, zatim smanjenje od 10 % godišnje

Slika 1: Stope financiranja EIT-a za razdoblje 2021.–2027.

¹ Kako je definirana u članku 2. točki 13. Uredbe (EU) 2021/....

⁺ SL: Molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Za aktivnosti nekih ZZI-ja zbog njihove specifične prirode mogli bi biti potrebni dodatni poticaji. U tu svrhu Upravni odbor može odlučiti primijeniti povoljnije uvjete financiranja za aktivnosti među ZZI-jima, aktivnosti RPI-ja i pilot-inicijativu za visoko obrazovanje.

Kao drugo, EIT osigurava da se u postupku dodjele bespovratnih sredstava prati model dodjele sredstava na temelju uspješnosti. Koliko je to moguće, povećava se dodjela višegodišnjih bespovratnih sredstava. Financiranje EIT-a izravno je povezano s napretkom ostvarenim u područjima definiranim u članku 10. i članku 11. stavku 5. Uredbe (EU) 2021/...⁺ i s ciljevima ZZI-ja, kako su navedeni u njihovim poslovnim planovima, te se u slučaju nedostatka rezultata može smanjiti, izmijeniti ili prekinuti. EIT, među ostalim, osigurava jače poticaje ZZI-jima za nalaženje novih partnera te poduzima korektivne mjere, posebno na temelju pojedinačnih rezultata ZZI-ja, kako bi ostvarili što veći učinak.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Kao treće, EIT je dužan primjenjivati stroga pravila za jačanje mehanizma sveobuhvatne procjene prije isteka početnog sedmogodišnjeg razdoblja rada svakog ZZI-ja u skladu s člancima 10. i 11. Uredbe (EU) 2021/...⁺. Ta sveobuhvatna procjena, koju treba provesti uz pomoć neovisnih vanjskih stručnjaka, mora biti u skladu s najboljom međunarodnom praksom te s kriterijima za praćenje i evaluaciju utvrđenima za europska partnerstva u Uredbi (EU) 2021/...⁺⁺. Provodi se prije isteka početnog sedmogodišnjeg razdoblja. Na temelju te sveobuhvatne procjene Upravni odbor odlučuje hoće li financijski doprinos ZZI-ju nastaviti, izmijeniti ili prekinuti (odnosno ne produžiti sporazum o partnerstvu s tim ZZI-jem) i preusmjeriti sredstva u aktivnosti s boljim rezultatima. Upravni odbor prije donošenja te odluke traži mišljenje Skupine predstavnika država članica.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

3.6.3. Smanjivanje administrativnog opterećenja

EIT pojačano radi na pojednostavnjenju kako bi smanjio administrativno opterećenje ZZI-jâ, što će im omogućiti brzu i učinkovitu provedbu njihovih poslovnih planova i višegodišnjih strategija. Takvo pojednostavnjenje može uključivati upotrebu jednokratnih iznosa ili jediničnih troškova za relevantne aktivnosti ZZI-jâ. Osim toga, radi boljeg planiranja upotrebe resursa, posebno za inovacijske aktivnosti, te kako bi se partnere sudionika u aktivnostima ZZI-jâ potaknulo na preuzimanje obveza i dugoročno ulaganje, EIT sa ZZI-jima potpisuje višegodišnje sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava i po potrebi uključuje odredbe za dodjelu sredstava na temelju uspješnosti, u okviru zasebnih sporazuma o partnerstvu. Ti višegodišnji sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava ne smiju trajati dulje od tri godine.

3.6.4. Odnosi EIT-a sa ZZI-jima nakon prestanka sporazuma o partnerstvu

EIT određuje opća načela za odnose sa ZZI-jima nakon prestanka sporazuma o partnerstvu, u skladu s okvirom za europska partnerstva predviđenim Uredbom (EU) 2021/...⁺.

Na temelju detaljne neovisne studije koja će se provesti do kraja 2023., EIT u bliskoj suradnji s Komisijom uspostavlja opći okvir za svoje odnose sa ZZI-jima čiji je sporazum o partnerstvu raskinut ili istekao tijekom programskog razdoblja 2021.–2027. Ta detaljna neovisna studija uključuje procjenu napora ZZI-ja u postizanju financijske održivosti, ostvarenih prihoda i financijskih izgleda ZZI-ja te identificira sve aktivnosti čiji bi nastavak mogao biti ugrožen zbog nedostatka sredstava. Pod uvjetom da je ishod konačnog preispitivanja pozitivan, EIT može sa ZZI-jem sklopiti memorandum o suradnji¹⁺⁺ radi nastavka aktivne suradnje i nakon prestanka sporazuma o partnerstvu.

Memorandum o suradnji obuhvaća:

- (a) prava i obveze povezane s nastavkom aktivnosti trokuta znanja i održavanjem ekosustava i mreže ZZI-jâ;

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

¹ Kako je definiran u članku 2. točki 15. Uredbe (EU) 2021/....

⁺⁺ SL: molimo u bilješku umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

- (b) uvjete upotrebe brenda EIT-a i sudjelovanja u dodjelama nagrada EIT-a i drugim inicijativama koje EIT organizira;
- (c) uvjete sudjelovanja u aktivnostima visokog obrazovanja i osposobljavanja, uključujući upotrebu oznake EIT-a za programe obrazovanja i osposobljavanja te odnose sa zajednicom bivših polaznika EIT-a;
- (d) uvjete sudjelovanja u konkurentnim pozivima EIT-a za neke posebne aktivnosti, uključujući aktivnosti među ZZI-jima i dijeljenje usluga;
- (e) uvjete za dodatnu potporu EIT-a transnacionalnim koordinacijskim aktivnostima među kolokacijskim centrima s visokom dodanom vrijednošću Unije.

Uzimajući u obzir rezultate detaljne neovisne studije, Upravni odbor utvrđuje trajanje, sadržaj i strukturu memoranduma o suradnji, uključujući posebne aktivnosti ZZI-jâ koje se mogu podupirati u skladu s drugim stavkom točkama od (a) do (e). ZZI-ji imaju pravo sudjelovati u aktivnostima EIT-a u skladu s uvjetima utvrđenima u memorandumu o suradnji, uključujući sudjelovanje u konkurentnim pozivima.

3.7. Sinergije i komplementarnosti s drugim programima Unije

Zahvaljujući širokom opsegu djelovanja i njegovoj posebnoj ulozi kao sastavnog dijela programa Obzor Europa, EIT je u dobrom položaju za stvaranje sinergija i komplementarnosti s drugim programima ili instrumentima Unije, uz izbjegavanje preklapanja, među ostalim jačanjem svoje potpore ZZI-jima u planiranju i provedbi aktivnosti. Od EIT-a se očekuje srednjoročni i dugoročni doprinos sinergijama, među ostalim u pogledu sljedećeg:

Erasmus+

- EIT nastoji uspostaviti sinergije između zajednica programa Erasmus+ i EIT-a. Njihova suradnja mora biti usmjerena na to da se omogući pristup sudionicima programa Erasmus+ koji sudjeluju u visokim učilištima koja su partneri ZZI-jâ ljetnim školama ZZI-jâ ili drugim relevantnim aktivnostima osposobljavanja (npr. u području poduzetništva i upravljanja inovacijama) te na uspostavu kontakata s mrežom bivših polaznika ZZI-jâ.

- Aktivnosti suradnje mogu uključivati i osposobljavanje koje EIT ili ZZI-ji izvode za akademsko osoblje (s bilo kojih visokih učilišta, ne samo ZZI-jâ) za kurikulare koji uključuju poduzetništvo i inovacije te testiranje, uvođenje i širenje inovativnih praksi unutar mreža Erasmus+ (npr. udruženja za inovacije između visokih učilišta i poduzeća) koja provode ZZI-ji i obratno.
- Kad god je moguće, treba stvarati sinergije s inicijativom europskih sveučilišta, što bi moglo doprinijeti usustavljanju EIT-ovih obrazovnih aktivnosti.

Program Digitalna Europa, uspostavljen Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁺

- ZZI-ji, a pogotovo kolokacijski centri, surađuju s europskim centrima za digitalne inovacije u skladu s Uredbom (EU) 2021/...⁺⁺ radi potpore digitalnoj transformaciji industrije i organizacija javnog sektora.

¹ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi programa Digitalna Europa i o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (SL ...).

⁺ SL: U tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 13/21 (2018/0227(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 13/21 (2018/0227(COD)).

- Istražuje se kako ZZI-ji mogu u obrazovanju i osposobljavanju te za potrebe testiranja i demonstracija u inovacijskim projektima iskoristiti infrastrukturu i kapacitete razvijene u okviru programa Digitalna Europa (kao što su podatkovni resursi, knjižnice algoritama za umjetnu inteligenciju i centri za kompetencije u području računalstva visokih performansi u državama članicama).

Fondovi kohezijske politike (posebno Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond, uspostavljeni Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za regionalni razvoj te Kohezijskom fondu, i Europski socijalni fond plus, uspostavljen Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom socijalnom fondu plus (ESF+))

- ZZI-ji putem kolokacijskih centara i centara RPI-ja promiču regionalnu i međuregionalnu suradnju dionika trokuta znanja i upravljačkih tijela, u sinergiji s međuregionalnom suradnjom i ulaganjima duž lanaca vrijednosti u povezanim prioritetnim područjima pametne specijalizacije, te rad tematskih platformi za pametnu specijalizaciju. Takva suradnja s upravljačkim tijelima može dovesti do uključivanja aktivnosti ZZI-ja u operativne programe. EIT također mora razmotriti može li razmjenom najbolje prakse pridonijeti inicijativama za razvoj vještina u okviru fondova kohezijske politike.

- EIT promiče suradnju između relevantnih ZZI-ja i platformi za pametnu specijalizaciju kako bi se omogućile sinergije između sredstava EIT-a, fondova kohezijske politike i drugih europskih, nacionalnih i regionalnih programa. Cilj je postići širu zastupljenost aktivnosti EIT-a diljem Unije, ojačati veze sa strategijama pametne specijalizacije i bolje iskoristiti RPI za iskorištavanje ESIF-a u aktivnostima EIT-a i ZZI-ja.

Program InvestEU

- ZZI-ji nastoje surađivati sa Savjetodavnim centrom za InvestEU kako bi se osigurala tehnička pomoć i podrška za pothvate koje ZZI-ji podupiru u području pripreme, razvoja i provedbe projekata.
- U bliskoj suradnji sa službama Komisije te u sinergiji s EIC-om nastoje doprinosti portalu InvestEU kako bi ulagače i financijske posrednike približili pothvatima koje ZZI-ji podupiru.

Program Kreativna Europa, uspostavljen Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁺

¹ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi programa Kreativna Europa (2021.–2027.) i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1295/2013 (SL ...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 14146/20 (2018/0190(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

Program Kreativna Europa važan je, među ostalim, za aktivnosti novog ZZI-ja u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija. Sinergije i komplementarnosti s programom Kreativna Europa trebaju se razvijati u područjima kao što su kreativne vještine, zapošljavanje i poslovni modeli.

Program za jedinstveno tržište, uspostavljen Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁺

ZZI-ji nastoje surađivati s Europskom poduzetničkom mrežom (EEN) i njezinim sektorskim skupinama kako bi olakšali suradnju među poduzećima, prijenos tehnologije i partnerstva za inovacije za poduzetnike koji žele razviti svoje aktivnosti diljem Unije i šire u skladu s Uredbom (EU) 2021/...⁺⁺. Organizacije EEN-a promicat će aktivnosti ZZI-ja među svojim klijentima koji su mala i srednja poduzeća. EIT razmatra suradnju u području programâ mobilnosti za poboljšanje poduzetničkih vještina novih poduzetnika.

¹ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi Programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje, te europsku statistiku (Program za jedinstveno tržište) i o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2014, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (SL ...).

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 18/21 (2018/0231(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum i upućivanje na SL za tu uredbu.

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 18/21 (2018/0231(COD)).

4. RJEŠAVANJE KRIZE UZROKOVANE IZBIJANJEM BOLESTI COVID-19

Velike društvene, gospodarske, ekološke i tehnološke promjene koje proizlaze iz krize uzrokovane bolešću COVID-19 zahtijevat će suradnju svih institucija, tijela, ureda i agencija Unije. EIT bi potrebnim inovacijskim naporima trebao doprinijeti pružanjem usklađenog odgovora na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19.

EIT će osigurati da ZZI-ji podupiru i potiču pronalazak inovativnih rješenja u različitim područjima djelovanja, u skladu s prioritetima europskog plana oporavka, europskog zelenog plana, nove industrijske strategije za Europu i ciljeva održivog razvoja, čime se doprinosi oporavku društava i gospodarstva Europe te jačanju njihove održivosti i otpornosti.

Posebice, EIT bi trebao osigurati da ZZI-ji mogu djelovati s potrebnom fleksibilnošću kako bi se prilagodili izazovima koji proizlaze iz krize uzrokovane bolešću COVID-19 te novim i neočekivanim izazovima i prioritetima. Pod nadzorom i kontrolom EIT-a ZZI-ji bi mogli uspostaviti svrsishodne mjere za potporu i povećanje otpornosti svojih ekosustava, odnosno svojih partnera i korisnika, te izvan svojih postojećih zajednica.

Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti aktivnostima čiji je cilj povećanje otpornosti mikropoduzeća, MSP-ova i novoosnovanih poduzeća, ali i studenata, istraživača, poduzetnika i zaposlenika koji su posebno teško pogođeni krizom uzrokovanom bolešću COVID-19.

ZZI-ji se također pozivaju da iskoriste sinergije s drugim inicijativama i partnerstvima Unije u cilju podupiranja snage europskih inovacijskih ekosustava.

Pri prilagodbi novoj situaciji ZZI-ji se mogu koristiti inovativnim kolaborativnim alatima, instrumentima, informacijama i uslugama podrške kako bi osigurali suradnju i interakciju unutar svojih zajednica.

U nastojanju da ostvari sinergije s drugim programima i agencijama Unije, EIT može predložiti inicijative koje se temelje na integraciji trokuta znanja u cilju podupiranja inovacijskih ekosustava u Uniji. U tu svrhu EIT može promicati nove aktivnosti među ZZI-jima kako bi se odgovorilo na izazove koji proizlaze iz krize uzrokovane bolešću COVID-19.

5. RESURSI

5.1. Proračunske potrebe

Proračunske potrebe EIT-a za razdoblje od 2021. do 2027. iznose 2 965 000 000 EUR i temelje se na tri glavne komponente: 1. rashodima za postojećih osam ZZI-ja (uzimajući u obzir da za njih tri sporazumi o partnerstvu istječu 2024.) i osnivanju dvaju novih ZZI-ja (jednog 2022. ili 2023. i drugog 2026.), 2. administrativnim rashodima EIT-a i 3. troškovima za pripremu, praćenje, kontrolu, reviziju, evaluaciju i druge aktivnosti te rashodima potrebnim za upravljanje aktivnostima EIT-a i njihovu provedbu i evaluaciju ostvarenja njegovih ciljeva u skladu s člankom 12. stavkom 6. Uredbe (EU) 2021/...⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Za financiranje postojećih i novih ZZI-ja predviđeno je 2 854 000 000 EUR (96 % ukupnog proračuna EIT-a), od kojih:

- (a) najmanje 10 %, a najviše 15 % dodjeljuje se RPI-ju;
- (b) najviše 7 % dodjeljuje se aktivnostima među ZZI-jima, uključujući potporu ZZI-jima za koje je sporazum o partnerstvu istekao ili je raskinut;
- (c) najviše 3 % dodjeljuje se pilot-inicijativi za visoko obrazovanje u trajanju od tri godine.

Uvođenjem stope financiranja EIT-a koja će se postupno smanjivati očekuje se da će ZZI-ji mobilizirati dodatnih 1 500 000 000 EUR iz drugih javnih i privatnih izvora. Proračun za osnivanje dvaju novih ZZI-ja (prvi bi trebalo osnovati što prije 2022. ili 2023., a drugi 2026.) iznositi će oko 300 000 000 EUR. EIT može osnovati još ZZI-ja ako za to postanu dostupna dodatna proračunska sredstva uz ona koja su predviđena za EIT.

EIT mora ostati racionalna i dinamična organizacija. Administrativni rashodi EIT-a, koji pokrivaju plaćanje potrebnog osoblja te administrativne, infrastrukturne i operativne troškove, u prosjeku ne premašuju 3 % proračuna EIT-a. Dio administrativnih rashoda pokriva Mađarska osiguravanjem besplatnog uredskog prostora do kraja 2029. U tu se svrhu poduzimaju veliki naponi radi smanjivanja administrativnih troškova ZZI-jâ, koji se u svakom slučaju svode na razuman minimum.

5.2. Učinak (praćenje i evaluacija)

Očekuje se da će se mjerenje učinka EIT-a tijekom sljedećeg programskog razdoblja kontinuirano poboljšavati na temelju dosadašnjih saznanja, stečenog iskustva i potrebe da svoje prakse uskladi s praksama programa Obzor Europa. EIT primjenjuje okvir za evaluaciju, izvješćivanje i praćenje u skladu s člancima 10., 11. i 20. Uredbe (EU) 2021/...⁺, kojim se osigurava koherentnost s općenitim pristupom za program Obzor Europa i omogućuje fleksibilnost. Konkretnije, kanali za međusobne konzultacije Komisije, EIT-a i ZZI-jâ poboljšavaju se radi dosljednog, koherentnog i učinkovitog usmjeravanja na ciljeve.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

5.2.1. Izvješćivanje i praćenje

EIT poboljšava svoj postojeći sustav praćenja i uvodi okvir za izvješćivanje i praćenje koji će uključivati ključne pokazatelje uspješnosti, u skladu s pokazateljima smjera učinka programa Obzor Europa. Praćenje operativne uspješnosti ZZI-ja, uključujući njihove administrativne rashode, i njihovih rezultata te izvješćivanje o njima bit će jedna od primarnih zadaća EIT-a, a provodi se u suradnji sa zajedničkim centralnim službama Komisije za program Obzor Europa. Sustav izvješćivanja i praćenja za ZZI-je uključuje se u općeniti sustav praćenja za program Obzor Europa, posebno provedbom zajedničkih podatkovnih modela, uključujući prikupljanje podataka pohranjenih u bazi podataka Obzora Europa. Komisija sudjeluje u oblikovanju svih relevantnih pokazatelja i alata za praćenje uspješnosti koje EIT osmisli ili primijeni kako bi se osigurala usklađenost s cjelokupnim sustavom praćenja Obzora Europa, uključujući pokazatelje smjera učinaka, kriterije za europska partnerstva i proces strateškog planiranja programa Obzor Europa. Upravni odbor uspostavlja kontinuirane postupke praćenja te postupke međupreispitivanja i sveobuhvatne procjene, uključujući uspostavu pouzdanog skupa kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja i njihova početnog stanja i ciljeva. Osim toga, EIT uzima u obzir primjenu metodologije inovacijskog radara u okviru programa Obzor Europa te razmatra na koji bi način ZZI-ji mogli iskoristiti inovacijski radar za poboljšanje svojih aktivnosti praćenja.

Rezultati tog praćenja upotrebljavaju se za postupke višegodišnjeg poslovnog planiranja ZZI-jâ, i za odlučivanje o EIT-ovoj dodjeli sredstava za aktivnosti ZZI-jâ na temelju uspješnosti te za pripremu sporazuma o partnerstvu i sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava čiji će korisnici biti ZZI-ji. Nadalje, očekuje se da će se rezultati praćenja ZZI-jâ upotrijebiti za postupak strateške koordinacije za europska partnerstva.

Očekuje se da će aktivnosti EIT-a, uključujući one kojima se upravlja preko ZZI-jâ, imati:

1. tehnološki, gospodarski i inovacijski učinak, tako da utječu na osnivanje i rast poduzeća, oblikovanje novih inovativnih rješenja za svladavanje globalnih izazova, posredno i neposredno stvaranje radnih mjesta te mobilizaciju dodatnih javnih i privatnih ulaganja;
2. znanstveni i obrazovni učinak, tako da jačaju ljudski kapital u području istraživanja i inovacija, poboljšavaju inovacijske i poduzetničke vještine pojedinaca i organizacija te u društvu otvoreno potiču stvaranje i širenje znanja i inovacija;

3. društveni učinak, uključujući učinak pronalaska sustavnih rješenja unutar i izvan zajednice EIT-a, među ostalim aktivnostima među ZZI-jima, tako da doprinose ostvarenju prioriteta politike Unije u području klimatskih promjena (kao što su ublažavanje, prilagodba i otpornost), energetike, sirovina, zdravlja, proizvodnje s dodanom vrijednošću, digitalizacije, urbane mobilnosti, hrane, kulture i kreativnosti ili vode inovativnim rješenjima i suradnjom s građanima i krajnjim korisnicima te povećanjem upotrebe inovativnih rješenja u tim područjima društva.

EIT osigurava razvoj posebnih društvenih pokazatelja u područjima djelovanja ZZI-jâ i redovito ih prati u skladu s okvirom programa Obzor Europa za društveni učinak.

Učinci iz trećeg stavka mjere se, među ostalim, u skladu s pokazateljima smjera učinka iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/...⁺.

⁺ SL: molimo tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIT i Komisija, u skladu s razvojem okvira pokazatelja za program Obzor Europa, utvrđuju dodatne pokazatelje, uključujući pokazatelje društvenog učinka u područjima aktivnosti ZZI-jâ, i ti novi pokazatelji odražavaju opći pristup za doprinos europskih partnerstava znanstvenom, gospodarskom i društvenom učinku. Cilj usklađivanja pokazatelja učinka s programom Obzor Europa je pratiti napredak u ostvarivanju ciljeva EIT-a tijekom vremena, osiguravajući komparativnu bazu dokaza o rezultatima i učincima ZZI-jâ u odnosu na program Obzor Europa. Osim toga, EIT osigurava da sustav praćenja obuhvaća napredak u vezi s aktivnostima specifičnima za model ZZI-ja, kao što su integracija trokuta znanja i poduzetničke vještine. Pokazateljima za aktivnosti EIT-a povezane s obrazovanjem (uključujući aktivnosti potpore kapacitetima visokih učilišta) prati se, na primjer:

1. stjecanje vještina u području ljudskog kapitala te uključenost visokih učilišta i poboljšanje njihovih kapaciteta (kratkoročno),
2. razvoj karijera i rezultati visokih učilišta u lokalnim inovacijskim ekosustavima (srednjoročno) i
3. radni uvjeti te uloga i rezultati visokih učilišta u lokalnim inovacijskim ekosustavima (dugoročno).

Kontinuirano praćenje ZZI-jâ provodi se na učinkovit način i obuhvaća, među ostalim, sljedeće:

1. napredak prema financijskoj održivosti, posebno korištenje novih izvora ulaganja;
2. napredak prema pokrivenosti i otvorenosti u cijeloj Europi te transparentno upravljanje;
3. učinkovitost u ubrzavanju poslovanja (odnosno stvoreni i podržani pothvati s visokom stopom rasta);
4. administrativne troškove i troškove upravljanja svakog ZZI-ja;
5. rad kolokacijskih centara te subjekata i centara RPI-ja i njihovo uključivanje u lokalne inovacijske ekosustave;
6. provedbu aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja, uključujući širu upotrebu oznake EIT-a.

U sljedećoj tablici naveden je netaksativan popis ključnih pokazatelja uspješnosti i ciljeva za koje se očekuje da ih EIT prati u razdoblju 2021.–2027. Ti su pokazatelji glavne ulazne i izlazne smjernice za praćenje ostvarivanja ključnih ciljeva EIT-a za razdoblje 2021.–2027., kao što su poticanje inovacija i poduzetništva boljim obrazovanjem, povećanje njegovog regionalnog i lokalnog učinka i otvorenosti prema potencijalnim partnerima i dionicima, postizanje ravnoteže između prihoda i troškova, uspostava novih kolokacijskih centara te uvođenje na tržište inovativnih rješenja za svladavanje globalnih izazova.

Pokazatelji upravljanja EIT-a	Cilj za 2023. (početno stanje 2020.)	Cilj za 2027. (početno stanje 2020.)
Broj subjekata/organizacija koji sudjeluju u aktivnostima EIT-a i ZZI-jâ	povećanje od 20 %	povećanje od 50 %
Broj inovacija (proizvoda i usluga) uvedenih na tržište	1 500	4 000
Broj visokih učilišta uključenih u aktivnosti EIT-a i ZZI-jâ	285	680
Broj studenata uključenih u obrazovne aktivnosti EIT-a i ZZI-jâ	8 500	25 500
Broj novoosnovanih poduzeća koja primaju potporu	300	700
Financiranje ZZI-jâ	700 000 000 EUR	1 500 000 000 EUR
Broj subjekata/organizacija koji sudjeluju u aktivnostima EIT-a i ZZI-jâ iz regija koje nisu obuhvaćene kolokacijskim centrima	povećanje od 50 %	povećanje od 100 %

Kako bi se poboljšala otvorenost i transparentnost, EIT osigurava da su projektni podaci koje prikuplja svojim unutarnjim sustavom praćenja, uključujući rezultate ZZI-jâ, potpuno dostupni i da se integriraju u opći sustav programa Obzor Europa za upravljanje podacima. Osigurava i da detaljne informacije koje proizlaze iz njegova postupka praćenja i evaluacije budu pravodobno dostupne i da im se može pristupiti u bazi podataka programa Obzor Europa. Osim toga, EIT osigurava posebno izvješćivanje o kvantitativnim i kvalitativnim učincima, uključujući financijske doprinose iz preuzetih obveza i one stvarno osigurane.

5.2.2. Evaluacija, međupreispitivanje i sveobuhvatna procjena

Periodične evaluacije aktivnosti EIT-a, uključujući aktivnosti kojima se upravlja putem ZZI-jâ, Komisija provodi u skladu s uredbama (EU) 2021/...⁺ i (EU) 2021/...⁺⁺.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

U skladu s člankom 20. Uredbe (EU) 2021/...⁺, međuevaluacijom procjenjuju se, među ostalim, rezultati i učinci pilot-inicijative za visoko obrazovanje, djelotvornost strategija ZZI-jâ za financijsku održivost, učinak aktivnosti RPI-ja i suradnja između EIT-a i provedbenih tijela u okviru stupa III. „Inovativna Europa” programa Obzor Europa. U tom pogledu evaluacijama EIT-a ocjenjuje se prije svega djelotvornost, učinkovitost, relevantnost, usklađenost i dodana europska vrijednost tih aktivnosti EIT-a, među ostalim kroz ZZI-je. Provodi ih Komisija uz pomoć neovisnih vanjskih stručnjaka, i one se koriste u okviru evaluacija programa Obzor Europa, koje provodi Komisija, među ostalim u kontekstu sustavne procjene stupa III. „Inovativna Europa” programa Obzor Europa, posebno u pogledu jedinstvene kontaktne točke za inovacije.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT pod nadzorom Upravnog odbora i uz potporu neovisnih vanjskih stručnjaka za svaki ZZI provodi sveobuhvatnu procjenu prije isteka sedmogodišnjeg razdoblja sporazuma o partnerstvu, kao i konačno preispitivanje prije njegova isteka. Na temelju sveobuhvatne procjene Upravni odbor odlučuje hoće li se sporazum o partnerstvu produžiti nakon prvih sedam godina, dok se konačno preispitivanje koristi kao temelj za pregovore o mogućem memorandumu o razumijevanju. U skladu s člankom 11. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/...⁺ tijekom provedbe tih evaluacija Upravni odbor vodi računa o kriterijima provedbe, praćenja i evaluacije za europska partnerstva iz Uredbe (EU) 2021/...⁺⁺, postizanju ciljeva ZZI-ja, njegovoj koordinaciji s drugim relevantnim inicijativama u području istraživanja i inovacija, njegovoj razini financijske održivosti, njegovu kapacitetu da osigura otvorenost za nove članove, transparentnosti njegova upravljanja i uspješnom privlačenju novih partnera, unutar granica doprinosa Unije iz članka 21. Uredbe (EU) 2021/...⁺, dodanoj vrijednosti Unije i relevantnosti u odnosu na ciljeve EIT-a.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

⁺⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Osim toga, u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/...⁺, EIT, pod nadzorom Upravnog odbora, provodi međupreispitivanja uspješnosti ZZI-jâ i aktivnosti koje obuhvaćaju njihove prve tri godine sporazuma o partnerstvu (odnosno početnu fazu ZZI-jâ) te, ako je to slučaj, tri godine nakon njegova produljenja (odnosno fazu zrelosti). Ta se međupreispitivanja temelje na kontinuiranom praćenju koje provodi EIT. Ona pomažu Upravnom odboru EIT-a da dobije prve informacije o uspješnosti ZZI-jâ u pogledu njihove strategije i ciljeva te o praćenju uputa Upravnog odbora.

U skladu s člankom 11. stavkom 6. Uredbe (EU) 2021/...⁺, u slučaju da kontinuirano praćenje, međupreispitivanja ili sveobuhvatne procjene pojedinog ZZI-ja pokazuju nedovoljan napredak u područjima iz članka 10. te uredbe ili manjak dodane vrijednosti Unije, Upravni odbor poduzima odgovarajuće korektivne mjere. Korektivne mjere mogu biti u obliku smanjenja, izmjene ili povlačenja financijskog doprinosa EIT-a, ili raskida sporazuma o partnerstvu te obvezujućih preporuka povezanih s aktivnostima ZZI-ja ili prijedlogâ za prilagodbu njegovih rezultata i operativnih modela.

Rezultati tih međupreispitivanja i evaluacija javno su dostupni, o njima se obavješćuju Europski parlament i Vijeće te izvješćuju u okviru procesa strateške koordinacije za europska partnerstva.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Dodatak 1.

Informativni članak o ZZI-ju za kulturne i kreativne sektore i industrije

I. Izazov

ZZI za kulturne i kreativne sektore i industrije¹ može ponuditi horizontalno rješenje za niz sve većih i trajnih izazova, i to kroz aktivnosti obrazovanja, istraživanja i inovacija. Ti se izazovi mogu podijeliti u četiri stupa:

1. europska kreativnost, kulturna i jezična raznolikost,

¹ Kulturni i kreativni sektori i industrije odnose se na sve sektore i industrije čije se aktivnosti temelje na kulturnim vrijednostima, kulturnoj raznolikosti te individualnim i/ili kolektivnim umjetničkim i drugim kreativnim izričajima, bez obzira na to jesu li te aktivnosti tržišno ili netržišno usmjerene, neovisno o vrsti strukture koja ih provodi te načinu financiranja te strukture. Te aktivnosti uključuju razvoj vještina i talenata koji mogu stvarati inovacije, bogatstvo i radna mjesta stvaranjem društvene i gospodarske vrijednosti, među ostalim upravljanjem intelektualnim vlasništvom. Te se aktivnosti također odnose na razvoj, produkciju, stvaranje, širenje i očuvanje robe i usluga koje sadržavaju kulturni, umjetnički ili drugi kreativni izričaj te povezane funkcije kao što su obrazovanje i upravljanje. Kulturni i kreativni sektori obuhvaćaju, među ostalim, arhitekturu, arhive, umjetnost, knjižnice i muzeje, umjetničke zanate, audiovizualni sektor (uključujući film, televiziju, softvere, videoigre, multimediju i snimljenu glazbu), materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, dizajn, proizvodnju luksuznih proizvoda i modnu industriju koje se temelje na kreativnosti, festivale, glazbu, književnost, scenske umjetnosti (uključujući kazalište i ples), knjige i nakladništvo (novine i časopise), radio, vizualnu umjetnost i reklame.

2. europski identitet i kohezija,
3. zapošljavanje, gospodarska otpornost i pametan rast u Europi te
4. Europa kao globalni dionik.

Kreativnost i kulturna raznolikost Europe ovise o otpornosti i snazi kulturnih i kreativnih sektora i industrija. Međutim, ti se sektori suočavaju s nizom izazova proizišlih iz veće konkurencije globalnih dionika i digitalizacije.

- Producenti, stvaraoci, distributeri, radiotelevizijske kuće, kina, kazališta i sve vrste kulturnih organizacija i poduzeća moraju biti inovativni kako bi privukli novu publiku i proširili se te kako bi razvijali nove procese, usluge, sadržaje i prakse koje donose društvenu vrijednost.
- Nedostatak poduzetništva i transverzalnih vještina u kulturnim i kreativnim sektorima¹ utječe i na nove podsektore i na one koji su već zreli, no prolaze kroz dubinsku digitalnu transformaciju. Te su vještine potrebne za inovacije i ključne s obzirom na promjene na tržištu rada s kojima se taj sektor suočava.

¹ Kulturni i kreativni programi na europskim sveučilištima uglavnom su usmjereni na samu kreativnost pa osobe koje diplomiraju na takvim studijima nisu uvijek spremne za ulazak na moderno tržište rada jer im nedostaju transverzalne vještine (npr. poduzetništvo, digitalne vještine i financijsko upravljanje). Kad je riječ o visokim učilištima, Europska unija zaostaje za Sjedinjenim Američkim Državama u komunikacijskim i medijskim studijskim programima (iako sveučilišta u Uniji postižu bolje rezultate u tradicionalnijim disciplinama kao što su umjetnost, dizajn ili scenska umjetnost).

- Kulturna baština neosporan je izraz kulturnog identiteta, važno javno dobro i izvor inovacija te nudi dobar povrat ulaganja i znatne gospodarske prihode, ali njezin potencijal još je uvelike neiskorišten. Može imati velike koristi od ZZI-ja u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija jer služi kao katalizator za održivu obnovu temeljenu na baštini i neophodan poticaj na obrazovanje i cjeloživotno učenje, poticanje suradnje i socijalne kohezije.

Društveni izazovi povezani s europskim identitetom i kohezijom mogu se općenito opisati kao nedostatak „mostova” koji bi povezivali različite dijelove društva i različita geografska područja. Među njima su pitanja povezana sa socijalnom isključenošću, potrebom za uspostavom bližih međukulturnih veza, zaštitom jezične raznolikosti, uključujući manjinske jezike, te razvojem osjećaja zajedničke pripadnosti na temelju naše kulturne raznolikosti i zajedničke baštine, što se može riješiti uključivijim i pristupačnijim angažmanom zajednice, inovacijama u dizajnu, arhitekturi i korištenju javnih prostora te društvenim inovacijama koje se temelje na kulturi. Riječ je prije svega o sljedećim izazovima:

- suradnja među istraživačima, između istraživača i industrije te između javnih organizacija i organizacija trećeg sektora ograničena je, a u području istraživanja i razvoja, razmjene metoda, rezultata i najbolje prakse nema dovoljno koordinacije i dolazi do nepotrebnog udvostručivanja;
- kreativni klasteri i inovacijski centri nisu dovoljno integrirani;

- znatan udio regionalnih prioriteta pametne specijalizacije u Europi odnosi se na kulturu iz različitih perspektiva (npr. kulturnu baštinu, kreativnu industriju i umjetnost);
- s obzirom na važnost kulture i kreativnosti u gospodarskom i socijalnom razvoju gradova i regija te na njihovu sposobnost da doprinesu smanjenju razlika u Europi, ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija ima velik potencijal.

Trenutačni izazovi povezani sa zapošljavanjem, gospodarskom otpornosti i pametnim rastom u Europi uključuju socioekonomska pitanja kao što su rješavanje pitanja nezaposlenosti (osobito nezaposlenosti mladih), poboljšanje vještina i radnih uvjeta te suočavanje s globalnom konkurencijom.

- Tržišna je koncentracija visoka: u 2013. je približno 50 % ukupnog prometa Unije i dodane vrijednosti stvoreno u Ujedinjenoj Kraljevini, Njemačkoj i Francuskoj.
- Globalizacija, digitalizacija i tehnološke inovacije snažno utječu na europsku industriju. Ti su događaji promijenili način na koji umjetnici proizvode i distribuiraju svoja djela i povezuju se s publikom, dovodeći u pitanje tradicionalne poslovne modele kulturnih i kreativnih sektora i industrija, te su iz temelja izmijenili očekivanja i ponašanje potrošača. Osim toga, sve veća snaga neeuropskih poduzeća za produkciju sadržaja imala je golem utjecaj na tradicionalni lanac vrijednosti.

- Kreativne, kulturne i umjetničke produkcije često se suočavaju s izazovom monetizacije vlastitih rezultata i proizvoda, čime se stvaraju vrlo nesigurna područja rada. Treba pronaći nove inovativne načine za podupiranje mikro, malih i srednjih kreativnih i kulturnih organizacija i poduzeća.

Uloga Europe kao globalnog dionika uključuje potrebu za boljim širenjem europskog kulturnog sadržaja. Europa treba ostati konkurentna u globalnoj digitalnoj utrci u stvaranju novih tehnologija (kao što je umjetna inteligencija, internet stvari i lanci blokova) za koje su kulturni i kreativni sektori i industrije važni proizvođači sadržaja, proizvoda i usluga. Osim toga, na globalnoj razini kulturni i kreativni sektori i industrije (kao što su dizajn i arhitektura) aktivno doprinose održivom razvoju i potiču zelene inovacije, a kulturni sadržaji (književnost, film i umjetnost) mogu, uz svoju inherentnu vrijednost, skretati pozornost na ekološke probleme i utjecati na javno mnijenje.

II. Važnost i učinak

ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija svojim će cjelovitim i integriranim pristupom pomoći u svladavanju svih izazova iz dijela I. Budući da će obuhvatiti gotovo sve aspekte naše svakodnevice, društva i gospodarstva, vrlo je vjerojatno da će imati velik gospodarski i društveni učinak te stvarati strateške prilike za gospodarske, tehnološke i socijalne inovacije. Vjerojatno će biti ključan i kako bi se visokim učilištima u području umjetnosti omogućilo da preuzmu aktivniju ulogu u razvoju hibridnih kompetencija i poduzetničkog načina razmišljanja koji bolje odgovara potrebama industrije.

Inovacije koje se temelje na kulturi i kreativnosti jačaju europsku konkurentnost i izravno, osnivanjem novih poduzeća i otvaranjem radnih mjesta, i neizravno, stvaranjem međusektorskih koristi za šire gospodarstvo, poboljšavanjem kvalitete života i povećanjem privlačnosti Europe. Kulturni i kreativni sektori (kao što su kulturna baština i umjetnost) sve se više smatraju novim izvorom pametnog, održivog i uključivog rasta i radnih mjesta. Ti sektori već zapošljavaju više od 12 milijuna ljudi u Uniji, što je više od 7,5 % svih zaposlenih u Uniji. Kulturna baština jedna je od ključnih sastavnica kulturnih i kreativnih sektora te uvelike doprinosi atraktivnosti europskih regija, gradova, mjesta i ruralnih područja. Jedan je od pokretača ulaganja privatnog sektora, privlačenja talenata, osnivanja poduzeća te izravnog i neizravnog otvaranja radnih mjesta.

Doprinos kulture i kreativnosti inovacijama sve češće pokreću netehnološki čimbenici kao što su kreativnost, dizajn i novi organizacijski procesi ili poslovni modeli.

Konkretnije, sektori sa specifičnim lancima vrijednosti (odnosno glazba, umjetnost, dizajn, moda, audiovizualni sektor, videoigre i arhitektura) imaju velik inovacijski kapacitet u gospodarskom smislu te mogu potaknuti inovacije u drugim gospodarskim sektorima.

Kultura i sudjelovanje u kulturnim aktivnostima izravno utječu na dobrobit građana i socijalnu uključenost. Kulturne i kreativne industrije jačaju društvene vrijednosti kao što su identitet, demokracija i sudjelovanje u zajednici. Kultura ima velik potencijal da ojača osjećaj pripadnosti Europi, gdje se raznolikost smatra prednošću. To je presudno za otpornost, socijalni pristup, društvenu koheziju, borbu protiv radikalizacije, rodnu ravnopravnost, svladavanje europskih političkih nesigurnosti i ispunjenje potrebe za jedinstvom.

ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija poticat će prilike za umrežavanje, suradnju, zajedničko stvaranje i prijenos znanja među sektorima obrazovanja, istraživanja i poslovanja, javnim organizacijama i organizacijama trećeg sektora, unutar kulturnih i kreativnih sektora te s drugim društvenim i gospodarskim sektorima. Namjena mu je:

- pokrenuti inicijative s pristupom „odozdo prema gore” i „odozgo prema dolje” na razini Unije te na nacionalnoj i regionalnoj razini. Razvit će potrebne okvirne uvjete za stvaranje i unapređenje novih pothvata u području inovativnih ekosustava,
- za istraživače i studente različitih disciplina (uključujući umjetnost, humanističke znanosti, društvene znanosti, primijenjene i tehničke znanosti i poduzetništvo) te poduzetnike iz kulturnih i kreativnih industrija i drugih sektora osigurati znanje i vještine potrebne za stvaranje inovativnih rješenja i njihovo pretvaranje u nove kulturne, društvene i poslovne prilike; te

- omogućiti daljnje uzajamno obogaćivanje s drugim gospodarskim i industrijskim sektorima te djelovati kao akcelerator za inovacije.

III. Sinergije i komplementarnosti s postojećim inicijativama

ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija bio bi komplementaran s nizom drugih inicijativa Unije i država članica. Glavne očekivane sinergije na razini Unije prikazane su u ovom dijelu.

Očekuje se da će ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija uspostaviti snažne sinergije s relevantnim inicijativama politike u okviru programa Obzor Europa, a posebno njegova stupa II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost” s klasterom „Kultura, kreativnost i uključivo društvo” i njegovim područjima intervencije povezanim s kulturnom baštinom i demokracijom. ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija mogao bi osigurati vrijedne horizontalne ulazne podatke za različite aktivnosti koje će se provoditi u okviru klastera „Digitalizacija, industrija i svemir”, posebno u području proizvodnih tehnologija, u kojem potreba za razvojem novih proizvoda uvelike ovisi o kulturnim i kreativnim sektorima i industrijama. Osim toga, taj ZZI mogao bi učinkovito dopunjavati druge dijelove programa Obzor Europa, rad postojećeg ZZI-ja EIT Digital i djelovanja planirana u drugim programima Unije kao što su program InvestEU, Erasmus+, program Kreativna Europa, program Digitalna Europa ili fondovi kohezijske politike.

Program Kreativna Europa bit će vrlo važan za aktivnosti ZZI-ja u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija. U programu Kreativna Europa biraju se tematska područja i posebni pozivi povezani s nekima od izazova s kojima se suočava kulturni i kreativni sektor (kao što su vještine i zapošljavanje te poslovni modeli) i teži razvoju snažnih sinergija i komplementarnosti. U okviru programa InvestEU, a u kontekstu ograničenog pristupa financiranju za kulturne i kreativne sektore, očekuju se sinergije s financijskim mehanizmom koje podupire širenje kulturnih i kreativnih projekata pružanjem usluga osiguranja financijskim posrednicima.

Preko platforme za strategiju pametne specijalizacije (strategija S3) u području industrijske modernizacije utvrđen je niz strategija u području istraživanja i inovacija koje su usmjerene na kulturne i kreativne sektore i industrije te razmatraju uključivanje velikog broja poduzetničkih dionika kako bi se stvorile nove veze među lokalnim resursima, potencijalnim tržištima i društvenim izazovima. Promicanje novih partnerstava među istraživačkim organizacijama, poduzećima i tijelima javne vlasti jedna je od glavnih stavki u strategiji pametne specijalizacije, što zahtijeva uspostavu novih platformi za suradnju.

IV. Zaključak

ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija najprimjereniji je za suočavanje s velikim gospodarskim i društvenim izazovima navedenima u ovom Dodatku.

Kreativnost je ključan pokretač inovacija, a ZZI u području kulturnih i kreativnih sektora i industrija ima kapacitet za oslobađanje potencijala umjetničke kreativnosti temeljene na kulturi i za doprinos jačanju europske konkurentnosti, održivosti, blagostanja i pametnog rasta.

Dodatak 2.

Informativni članak o ZZI-ju u području vodnih, morskih i pomorskih sektora i ekosustava
(ZZI u području vode)

U ovom se Dodatku iznosi pregled područja vodnih, morskih i pomorskih sektora i ekosustava u vrijeme pripreme SIP-a za razdoblje 2021.–2027. Prije pokretanja ZZI-ja u području vode Komisija mora provesti analizu kako bi se uzeo u obzir razvoj znanstvenih, tehnoloških i socioekonomskih trendova te osiguralo sljedeće:

1. potpuna usklađenost sa strateškim planiranjem programa Obzor Europa;
2. potpuna usklađenost s kriterijima za europska partnerstva iz Priloga III. Uredbe (EU) 2021/...⁺; i
3. usklađenost s postojećim inicijativama na razini Unije te na nacionalnoj i regionalnoj razini, uključujući europska partnerstva i misije.

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

I. Izazov

Mora, oceani i unutarnje vode imaju središnju ulogu za ljudsko zdravlje i dobrobit, opskrbu hranom, ključne usluge ekosustava, obnovljive izvore energije i druge resurse te klimatsku dinamiku i očuvanje biološke raznolikosti. Tijekom posljednjih 100 godina prekomjerno korištenje i loše upravljanje prirodnim resursima stvorilo je velik pritisak na slatkovodne i morske ekosustave. Stoga stvaranje kružnog i održivog plavoga gospodarstva koje se razvija unutar ekoloških ograničenja i koje se temelji na pouzdanoj dostupnosti prihvatljive količine i kvalitete vode te na zdravim i funkcionalnim slatkovodnim i morskim ekosustavima predstavlja izazov. Taj izazov prvenstveno podrazumijeva: 1. nestašicu vode, suše i poplave, 2. propadanje morskog i slatkovodnog ekosustava te 3. kružno i održivo plavo gospodarstvo.

1. Nestašica vode, suše i poplave

Nastavak klimatskih promjena i prekomjerno crpljenje slatke vode povećavaju ozbiljnost i učestalost nestašice vode i suša. Bez inovativnih metoda i tehnologija za prikupljanje, predviđanje, pripremu i širenje informacija i rješenja o sigurnosti vodnih tijela, potencijalnim prijetnjama i ublažavanju rizika, Unija je izložena ozbiljnoj gospodarskoj i društvenoj šteti. Nestašica vode prati pritisak na zemljište, koji potiče potreba za povećanjem proizvodnje biomase, sekvestracije ugljika i netaknute prirode kako bi se postigli ciljevi dekarbonizacije i biološke raznolikosti. Komisija u svojoj procjeni učinka¹ navodi da bi se pritisak na zemljište i slatke vode mogao smanjiti premještanjem proizvodnje bjelancevina u akvakulturu bez dohranjivanja te u integriranu multitrofičku akvakulturu i akvaponiku.

¹ Procjena učinka priložena komunikaciji Komisije od 17. rujna 2020. naslovljenoj „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana”.

2. Propadanje morskog i slatkovodnog ekosustava

Obalni, morski i slatkovodni ekosustavi izloženi su pritisku zbog izravne ljudske aktivnosti i ubrzanja klimatskih promjena. Šteta uključuje gubitak bioraznolikosti, iscrpljivanje ribljih stokova, štetu na morskom dnu, među ostalim zbog korištenja štetnih instrumenata poput ribolovnog alata, ometanje rijeka, onečišćenje eutrofikacijom i nakupljanje morskog otpada, uključujući veliku količinu ribolovnog alata i mikroplastike koji se bacaju u oceane. Loše ekološko zdravlje ne samo da ugrožava ciljeve bioraznolikosti, već i nanosi štetu onim zajednicama i poduzećima koji ovise o čistoj vodi i zdravim ekosustavima. Globalno tržište robe i usluga za mjerenje i ublažavanje tog propadanja raste i vrlo je konkurentno. Inovacije kojima se može poboljšati, popraviti i obnoviti morski, obalni i slatkovodni kapital te inovacije u području održivih ribolovnih alata i metoda ključne su za konkurentnost poduzeća u Uniji i poticanje zapošljavanja i rasta diljem Unije.

3. Kružno i održivo plavo gospodarstvo

Kružno gospodarstvo ne štiti samo ljudsko zdravlje i resursnu učinkovitost, već je i pokretač održivog rasta. Planirani nezapamćeni rast energije iz priobalnih vjetroelektrana i drugih inovativnih tehnologija za energiju oceana, kojim se ne smije ugroziti zaštita okoliša, nudi mogućnosti i za poboljšanje bioraznolikosti (poput umjetnih grebena i podloga za kamenice) i za nove aktivnosti kojima se iskorištava prostor i električna energija iz obnovljivih izvora, kao što su akvakultura i proizvodnja vodika elektrolizom. U akvakulturi bez dohranjivanja može se reciklirati višak hranjivih tvari koji bi inače uzrokovao eutrofikaciju. Za nove ciljeve smanjenja emisija i obnovljivih goriva u pomorskom prometu potrebne su inovacije u području pogona i logistike. Ponovna upotreba otpadnih voda sprečava nestašice koje bi se mogle pogoršati zbog klimatskih promjena.

II. Važnost i učinak

ZZI u području vode svojim će cjelovitim i integriranim pristupom pomoći u svladavanju izazova iz dijela I. To područje ima prilično snažnu bazu znanja i visok tržišni potencijal. U posljednjih 15 godina u europskim zemljama napisano je više istraživačkih članaka o znanosti i tehnologiji vode nego u Sjedinjenim Američkim Državama i ostatku svijetu. Nadalje, Unija je, zajedno s Kinom i Sjedinjenim Američkim Državama, jedno od vodećih pomorskih gospodarstava. Prema najnovijim podacima iz 2018., postojeći sektori plavoga gospodarstva u Uniji zapošljavali su više od pet milijuna ljudi, ostvarili 750 milijardi EUR prometa, a bruto dodana vrijednost iznosila je 218 milijardi EUR. Međutim, očito je da su naponi fragmentirani te da aktivnosti obrazovanja, istraživanja i inovacija nisu povezane. Na primjer, s industrijom ili poduzećima učinkovito surađuje manje od 20 % organizacija za istraživanje i razvoj u području znanosti o vodi.

Novi sektori inovacija (kao što su biotehnologije i priobalna proizvodnja energije) otvaraju nove tržišne mogućnosti za nove tehnologije, nova poduzeća i visokokvalificirana radna mjesta. Za te će sektore i za tehnološku tranziciju tradicionalnijih sektora vezanih uz more biti potrebni transdisciplinarni pristupi i nove vrste obrazovanja koje nadilaze podjelu na discipline. Konkretno, akademski programi obično su prilično široki, dok su za te sektore potrebna specifična znanja i vještine. Osim toga, kurikulumi u područjima kao što je inženjerstvo, urbani dizajn i arhitektura ne pokrivaju u dovoljnoj mjeri pitanja povezana s ekologijom, brodstrojarstvom i upravljanjem vodama.

Osnivanje ZZI-ja u području vode trebalo bi dati stvaran doprinos jačanju inovacijskih ekosustava i poticanju suradnje u trokutu znanja kako bi se ubrzala primjena novih tehnologija i pristupa te potaknuo razvoj održivijih proizvoda i metoda, posebno što se tiče ribolovnog alata. Uspostavom paneuropske multidisciplinarne zajednice partnera trokuta znanja doprinijelo bi se promicanju vizije plavoga gospodarstva i jačanju globalne konkurentnosti europske morske i pomorske znanosti i tehnologije. Takva bi zajednica pomogla da se na tržište uvedu inovativni projekti u području plave znanosti i tehnologije koji bi ponudili rješenja za hitne praktične izazove u području održivosti i doprinijeli „plavom gospodarstvu utemeljenom na ekosustavima”, ne samo na europskoj već i na svjetskoj razini. ZZI u području vode doveo bi do boljeg upravljanja interakcijama ljudi s vodnim i morskim ekosustavima uz izravan doprinos održivom plavom gospodarstvu koje se razvija unutar ekoloških ograničenja, posebno osiguravanjem održivog upravljanja morskim ekosustavima.

III. Sinergije i komplementarnosti s postojećim inicijativama

ZZI u području vode mora uspostaviti najsnažnije moguće sinergije s relevantnim inicijativama politike Unije i u okviru programa Obzor Europa te na međunarodnoj razini surađivati s relevantnim UN-ovim inicijativama i ciljevima održivog razvoja, posebno ciljem br. 6 „Čista voda i sanitarni uvjeti”, ciljem br. 11 „Održivi gradovi i zajednice”, ciljem br. 13 „Djelovanje u području klime” i ciljem br. 14 „Život pod vodom”.

ZZI u području vode mora biti usklađen s prioritetima utvrđenima u Direktivi (EU) 2020/2184 Europskog parlamenta i Vijeća¹, Direktivi 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća², Direktivi 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća³, Uredbi (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁴, Komunikaciji Komisije od 10. listopada 2007. o integriranoj pomorskoj politici za Europsku uniju te s međunarodnim obvezama. ZZI u području vode doprinosi prioritetima utvrđenima u europskom zelenom planu, a posebno u strategiji „od polja do stola”, „akcijskom planu za postizanje nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla”, „inicijativama za povećanje kapaciteta unutarnjih plovni putova i bolje upravljanje njima” te strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.

¹ Direktiva (EU) 2020/2184 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (SL L 435, 23.12.2020., str. 1.).

² Direktiva 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji) (SL L 164, 25.6.2008., str. 19.).

³ Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja (SL L 257, 28.8.2014., str. 135.).

⁴ Uredba (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ (SL L 354, 28.12.2013., str. 22.).

Neke regionalne strategije pametne specijalizacije utvrdile su niz strategija u području istraživanja i inovacija koje su usmjerene na morske i vodne industrije te istražuju kako uključivanjem velikog broja poduzetnika stvoriti nove poveznice među lokalnim resursima, potencijalnim tržištima i društvenim izazovima.

Trebaju se osigurati snažne komplementarnosti s komponentama programa Obzor Europa i izbjegavati dupliciranja, osobito s:

1. mogućom misijom za „zdrave oceane, mora, obalne i unutarnje vode”;
2. relevantnim europskim partnerstvima, posebno onima za „klimatski neutralno, održivo i produktivno plavo gospodarstvo”, „spašavanje biološke raznolikosti radi zaštite života na Zemlji”, „Water4All”, „prelazak na čistu energiju”, „pokretanje tranzicije u gradovima”, „prehrambene sustave” i „istraživanja i inovacije na mediteranskom području” (Obzor 2020.);
3. svim klasterima stupa II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost”;
4. istraživačkom infrastrukturom; i
5. EIC-om.

Trebaju se također osigurati snažne komplementarnosti s Europskom investicijskom bankom (EIB) i BlueInvestom oko prihvaćanja obećavajućih inovacija i izbjeći preklapanja.

IV. Zaključak

ZZI u području vode najprikladniji je za suočavanje s velikim gospodarskim, okolišnim i društvenim izazovima navedenima u ovom Dodatku. Taj je ZZI potreban prvenstveno za jačanje inovacijskih ekosustava diljem Europe kako bi se odgovorilo na izazove povezane s vodom, osposobila sljedeća generacija inovatora i poduzetnika te pronašla i podržala inovativna rješenja za te izazove.

ZZI u području vode:

1. smanjuje rascjepkanost inovacijskog okruženja vodnih, morskih i pomorskih sektora poticanjem stvaranja inovacijskih ekosustava koji će povezati dionike i mreže među sektorima i disciplinama na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini,
2. promiče integrirani i multidisciplinarni pristup suradnjom među visokim učilištima, istraživačkim organizacijama, inovativnim poduzećima, javnim organizacijama i organizacijama trećeg sektora u sektorima plavoga gospodarstva kako bi se ostvarili ciljevi Unije u pogledu zelene i digitalne tranzicije,
3. povezivati dionike i mreže među sektorima i disciplinama na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, osobito identificiranjem relevantne strategije pametne specijalizacije i drugih regionalnih strategija koje uključuju sektore plavoga gospodarstva,

4. osposobiti i razviti sljedeću generaciju inovatora i poduzetnika u sektorima plavoga gospodarstva na način da im osigura neophodne poduzetničke i tehnološke vještine potrebne za održiv i konkurentan razvoj,
 5. doprinijeti razvoju odgovarajućih okvirnih uvjeta za pretvorbu ideja u nova tehnološka postignuća i socijalne inovacije te njihovoj tržišnoj primjeni radi poboljšanja kvalitete života i stvaranja koristi za građane Unije,
 6. uspostaviti sinergije s drugim europskim partnerstvima, misijama, EIC-om, EIB-om i BlueInvestom radi širenja inovacija, omogućavanja održivog prosperiteta drugih sektora te šire tržišne primjene i društvenog prihvaćanja inovativnih rješenja te
 7. učvrstiti položaj Unije kao globalnog igrača u području znanosti o oceanima, upravljanja unutarnjim vodama te zaštite i obnove ekosustava.
-